

VOX

**Alles draait
om geld**

NEDERLANDSE EDITIE

ONAFHANKELIJK MAGAZINE VAN DE RABBOUD UNIVERSITEIT
NR.2 - OKTOBER 2019

HUMAN RIGHTS UNDER ATTACK

Go to
[amnesty.nl/student](https://www.amnesty.nl/student)
and check out dates
and topics

 [amnestystudentnl](https://www.instagram.com/amnestystudentnl)

MASTERCLASSES FOR STUDENTS

LEARN ABOUT VARIOUS HUMAN RIGHTS ISSUES
IN OUR FREE MASTERCLASSES

AMNESTY
INTERNATIONAL

© Getty Images
Russian police officers detain a participant of
an unauthorized opposition rally in Moscow, 2017.

CUIJK WOONT

'GOEDKOPER WONEN
DICHTBIJ DE STAD'

NIJMEGEN

CUIJK

15 MINUTEN
15 MINUTEN
30 MINUTEN

CUIJK DOET!

[WWW.CUIJKWOONT.NL](https://www.cuijkwoont.nl)

VOX

OKTOBER
2019

INHOUD

P. 6 / WEG MET HET LEENSTELSEL

Politiek draagvlak brokkelt af

P. 11 / AANDELEN KOPEN MET GELD VAN OME DUO

Op bezoek bij beleggingsvereniging Pecunia Causa

P. 18 / GELD STINKT NIET. OF TOCH WEL?

Op zoek naar bacteriën op onze euro's

P. 24 / OPLICHTING EN WOONSTRUGGLES

De internationale student als prooi

P. 30 / DE RABDOUD UNIVERSITEIT

IS RIJK / Wat doet het bestuur met al dat geld?

P. 40 / STUDENT UIT LAGER MILIEU MOET HARDER KNOKKEN

Hoe ons onderwijs ongelijkheid in stand houdt

EN VERDER / P. 4 / **IN HET NIEUWS** / P. 16 / **ÉÉN TEGEN**

100-WINNAAR JOOST / P. 34 / **LUCY'S LAW**

P. 36 / **GEKKE NEDERLANDSE GELDGEBRUIKEN**

P. 44 / **CULTUUR** / P. 46 / **AGENDA, GEDICHT, COLOFON**

STUDENTEN EN HUN HUISHOUDBOEKJE

P. 14, 22, 28, 38

P. 6

P. 11

P. 18

P. 24

P. 40

ILLUSTRATIE COVER EN ACHTERPAGINA:
JEROEN MURRÉ

RE DAC TIO NEEL

RIJK

Wat zou jij doen met een ton? Die vraag doet het altijd goed op verjaardagsfeestjes. "Reizen", zegt de een. "Sparen", roept een ander. Joost van Wijngaarden (24) kan erover meepraten. Hij won vorig jaar in een spelletjesprogramma meer dan een ton: 128.000 euro (netto) om precies te zijn. Wat hij ermee doet? "Een nieuwe racefiets kopen", zegt hij in deze Vox (pagina 16) die in het teken staat van geld. En ja, dan blijft er nog iets over. Voor Van Wijngaarden is vooral de zorgeloosheid winst. Dankzij het buffertje op de bank kan hij – net afgestudeerd – de keuzes maken die hij wil, zonder tijd te verspillen aan verplichte baantjes.

Wat zou je doen met een ton? Die vraag kun je ook stellen aan de Radboud Universiteit. Dat deden de verslaggevers van Vox dan ook (pagina 30). De Nijmeegse universiteit is rijk, door Haagse politici wordt haar zelfs verweten geld 'op te potten'. Hoe kan het dan dat er nog Nijmeegse wetenschappers moeten bedelen om een vast contract of geld voor hun onderzoek? Wat gebeurt er met de Radboud-tonnen die op de bank staan?

Geen gezeik, iedereen rijk, zou je zeggen. Maar zoals meestal, is het niet zo simpel.

Annemarie Haverkamp
Hoofdredacteur Vox

voxweb.nl

www.facebook.com/voxweb.nl

@voxnieuws

BOVEN HET MAAIVELD HENK LINK

Henk Link, portier in het Erasmusgebouw, wordt op de Dies Natalis (17 oktober) geëerd met de bronzen Universiteitspenning. Link wordt door docenten en studenten geprezen als een aanspreekpunt voor alles wat ze nodig hebben. "Het maakt mij niet uit wie me om hulp vraagt, ik sta altijd klaar", reageert Link. Toen Link vorig jaar overgeplaatst dreigde te worden naar een andere dienst, startten medewerkers van de letterenfaculteit een petitie: 'Henk moet blijven'.

GEZOCHT: STUDENTEN DIE EEN ROMAN IN ZICH HEBBEN

Ben jij student aan de Radboud Universiteit en heb jij het in je om een roman te schrijven? Doe dan mee aan de literaire wedstrijd van de Nederlandse universiteits- en hogeschoolbladen. De Nijmeegse winnaar krijgt een workshop aangeboden van literair agentschap Sebes & Bisseling én gaat door naar de landelijke verkiezing. Een jury kiest vervolgens de landelijke winnaar die door Sebes & Bisseling geholpen wordt om zijn of haar roman uit te geven.

*Hoe je meedoet en wat daarvoor nodig is?
Dat lees je hier: www.voxweb.nl/roman*

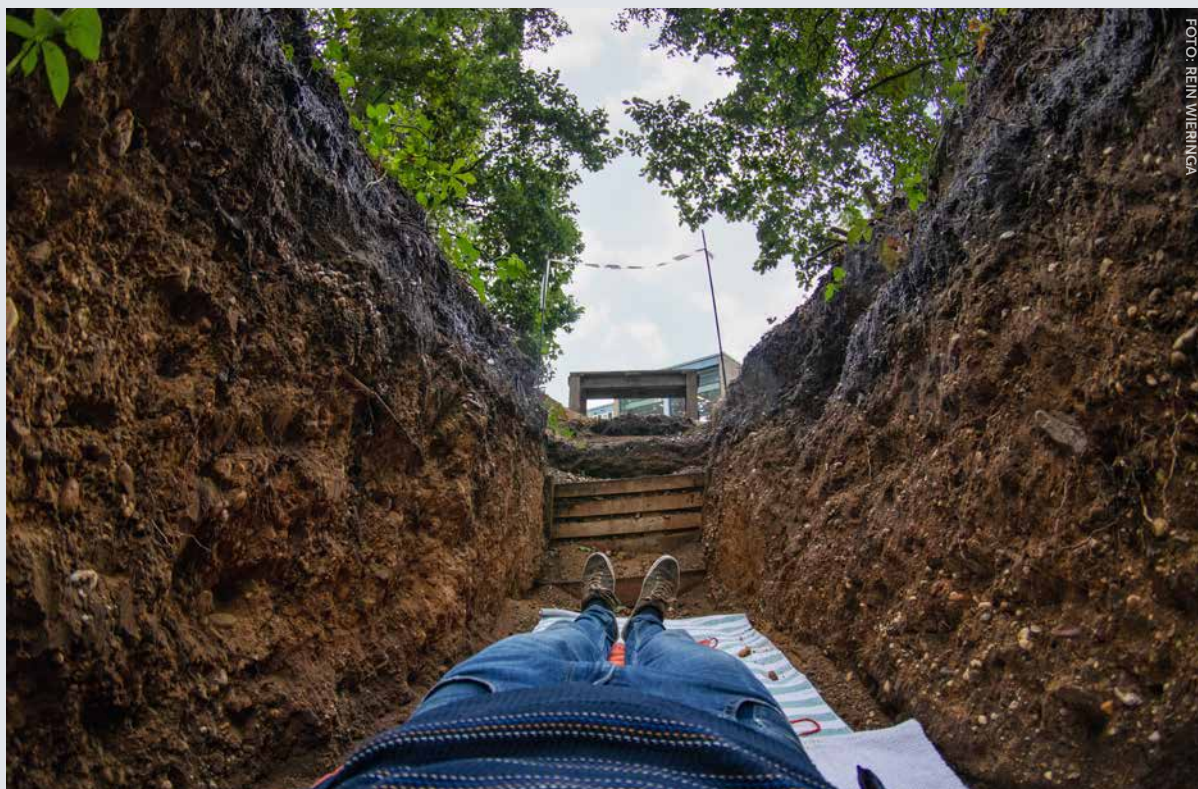
IN HET NIEUWS

Erasmusgebouw op to-dolijst Het hoogste gebouw van Nijmegen is toe aan een opknapbeurt. Verwarming, airco en riolering zijn verouderd. "Beschouw het als een groot onderhoud", zegt hoofd projecten Koen Fleuren van het Universitair Vastgoedbedrijf daarover tegen Vox. Volgens Fleuren wordt het moment aangegrepen om ook naar de indeling van het gebouw te kijken. De aparte kamertjes zouden bijvoorbeeld plaats kunnen maken voor kantoortuinen. "Daarover gaan we met de gebruikers van het gebouw in gesprek." De renovatie staat gepland voor 2023.

Iedereen is nodig Aan de nieuwe campagne van de Radboud Universiteit viel niet te ontkomen. Al blade-rend door het favoriete dagblad, of scrollend langs een socialmediatijdlijn, werd de lezer op het hart gedrukt: 'Je bent nodig'. Zelfs bioscoopbezoekers waren niet veilig voor de boodschap: twee weken lang werd een ronkende Radboud-commercial vertoond in bioscopen door het hele land. De campagne is mede bedacht omdat een

De studentenpastors zijn er maar druk mee geweest: ze hebben eigenhandig een graf gegraven in de tuin achter de Studentenkerk. Het graf dient als meditatieplek en kan een uurtje gereserveerd worden om er het leven in te overdenken. Vox-medewerker Rein Wieringa nam de proef op de som maar hield het niet lang vol: "(...) een ervaring rijker en een paar minuten dichterbij de dood. Veel wijzer ben ik er niet op geworden. De beleving is net als het graf: je kunt het zo diep maken als je zelf wilt."

groot aantal vacatures openstaat, maar moet de universiteit ook "inhoudelijk neerzetten", aldus communicatiedirecteur Pim van Zanen. Prijskaartje voor de hele campagne? Plusminus de drie ton.

Tijd voor actie Terwijl op 2 september de Vereniging volstroomde voor de feestelijke opening van het Nijmeegse academisch jaar, koos een handvol wetenschappers ervoor naar Leiden af te reizen voor de 'Ware Opening' van actiegroep WOinActie. Hoewel de demonstratie goed werd bezocht, kon deze niet voorkomen dat de minister tijdens Prinsjesdag wederom een miljoenenkorting op het hoger onderwijs aankondigde. Volgens de Nijmeegse hoogleraar Marc van Oostendorp is het daarom tijd voor een 'totale, langdurige staking', zo schreef hij onder meer op voxweb.nl.

Ook Den Haag reflecteert Radboud Reflects gaat haar actualiteitencolleges niet meer alleen organiseren op de Nijmeegse campus, maar ook in pers- en debatcentrum Nieuwspoort, in Den Haag. De debatclub van de universiteit mikt daarmee op een nieuw publiek: politici, ambtenaren van ministeries en de wetenschappelijke bureaus van partijen, onder anderen. "In Den Haag vindt immers veel besluitvorming plaats", aldus directeur Paul Bakker.

Zwart gat zoekt geld Ook onderzoek dat de voorpagina's haalt, heeft geld nodig. In april ging de eerste foto van een zwart gat de wereld rond – met dank aan een team onder leiding van de Nijmeegse astronoom Heino Falcke – maar wetenschapsfinancier NWO geeft vooralsnog niet thuis bij nieuwe aanvragen die Falcke heeft ingediend. Daarmee dreigt 'Nederland' zijn positie in het succesvolle team te verliezen. Falcke verwacht jaarlijks een miljoen nodig te hebben om aan boord te blijven en hoopt dat er alsnog geld komt.

Waar rook is, is geen vuur Toen omstanders op donderdagavond 19 september rook uit het huis van dispuut T.H.O.R. zagen komen, alarmeerden zij de hulpdiensten. Met loeiende sirenes kwam de brandweer naar de Bijleveldsingel. Eenmaal binnen bleek de bron geen brand, maar een rookmachine. De studenten waren niet meer thuis – die waren de stad in gegaan. Dispuut T.H.O.R. lag al vóór dit rookincident onder een vergrootglas, omdat de gemeente de dispuutsleden uit het pand wil hebben. De eigenaar van het pand zou de benodigde vergunning voor kamerverhuur niet hebben. Begin 2020 volgt daarover een rechtszaak.

WEG MET HET LEENSTELSEL!

MAAR TEGEN WELKE PRIJS?

Vier jaar na de invoering van het leenstelsel schreeuwen politici en opiniemakers om de terugkeer naar de basisbeurs. Voormalig Tweede Kamerlid Zihni Özdil bijvoorbeeld, die zijn politieke carrière offerde aan de studiefinanciering. Maar wie gaat het afschaffen van het leenstelsel betalen?

Tekst: Ken Lambeets en Mathijs Noij / Illustratie: JeRoen Murré

28 mei 2019. Zihni Özdil, onderwijswoordvoerder van GroenLinks in de Tweede Kamer, heeft een besluit genomen: hij gaat de Tweede Kamer verlaten. Eerder die avond heeft de voltallige fractie van GroenLinks al zonder Özdil over zijn toekomst als Kamerlid vergaderd. Directe aanleiding was een interview in *Trouw*, waarin Özdil zijn partij oproep het leenstelsel niet langer te steunen. Met name partijleider Jesse Klaver, een van de architecten van het leenstelsel, was not amused.

“In mijn fractie heb ik twee jaar lang geprobeerd om het partijstandpunt over het leenstelsel te veranderen”, vertelt Özdil vier maanden later aan *Vox*. “Toen ik merkte dat dat niet lukte, heb ik de vlucht naar voren genomen door mijn oproep in de krant te doen.”

Waarom trekken aan een dood paard, vroeg Özdil zich af in het beruchte interview. “Zelfs de beloftes die werden gedaan om het stelsel aantrekkelijk te maken, werden nooit ingelost. De collegegelden stegen alleen maar, de aanvullende beurs bleef achter. Het geld dat bespaard werd, ging niet naar onderwijskwaliteit.”

Özdil, van huis uit historicus, benadrukt dat hij nooit een fan van het leenstelsel is geweest. Zijn kritiek op het stelsel is ideologisch van aard. “Als we als samenleving besluiten dat onderwijs een recht is, dan moet je geen enkele leencomponent inbouwen. Hoe sociaal zo’n leenstelsel ook is, een grote groep wordt gedwongen met schulden af te studeren.

Slechts een kleine groep – de spreekwoordelijke 1 procent – heeft daar geen last van.”

Volgens Özdil creëert het leenstelsel een klassenonderscheid. “Alleen de elite studeert af zonder schulden. Het idee komt niet voor niets uit de koker van Milton Friedman (een econoom en voorvechter van vrijemarktkapitalisme, red.). Links heeft die neoliberale ideologie gewoon overgenomen. Het argument dat de zoon van

**‘WIE VEEL
SCHULDEN
HEEFT, NEEMT
ELK BAANTJE
AAN’**

de bakker niet moet betalen voor de studie van de zoon van de advocaat, komt letterlijk uit Friedmans koker.”

Met name wat Özdil het ‘disciplinerende doel’ van het leenstelsel noemt, is hem een doorn in het oog. “Als je mensen dwingt om met enorme schulden de arbeidsmarkt op te gaan, dan beteugel je hen. Wie veel schulden heeft, neemt elk baantje aan om die af te betalen en zal minder snel staken of bij de vakbond gaan.”

Het leenstelsel, door voorstanders graag het studievoorschot genoemd, ligt niet alleen bij Zihni Özdil onder een vergrootglas. Studentenorganisaties, en steeds vaker ook politieke partijen, nemen er afstand van. Maar met welke redenen? Is het leenstelsel inderdaad een financiële strop voor studenten?

Een recent rapport van de Sociaal-Economische Raad (SER) beschrijft hoe het leenstelsel invloed heeft op verschillende aspecten van het leven van studenten, nu en later. Het aantal studenten dat op kamers gaat, blijkt sinds de invoering van het leenstelsel significant gedaald. Studerende jongeren verlaten nu ruim een jaar later het ouderlijk huis. Van de thuiswoners zegt 40 procent niet op kamers te gaan omdat het financieel onmogelijk is.

En dan de gestegen prestatiedruk en de toename van psychische klachten onder studenten. Die zijn ook een gevolg van het leenstelsel, schrijven onderzoekers van marktonderzoeksbureau Motivaction, in opdracht van het Interstedelijk Studentenoverleg (ISO). Studenten met een lening hebben vaker last van stress, voelen zich vermoeider en zijn eerder genoodzaakt een baantje te nemen. Motivaction schrijft dat het met de gezondheid van studenten met een hoge studielening slechter gesteld is. Een aanzienlijke minderheid kampt met angst- en depressieproblemen en er is zelfs een verhoogd risico op zelfdoding. De oorzaak? Het leenstelsel, in combinatie met andere factoren zoals het bindend studieadvies en het streven naar een rijk sociaal leven.

Ondertussen loopt de totale studieschuld van studenten gestaag op. Het gemiddelde ging van 12.400 euro in 2015 naar 13.700 euro in 2019. Het Centraal Planbureau gaat ervan uit dat dit bedrag verder zal stijgen tot 21.000 euro (zie kader).

Ontboden in Den Haag

Hans Vossensteyn, voormalig directeur van CHEPS, een onderzoeksinstituut van de Universiteit Twente, schrikt niet van die cijfers. CHEPS doet onderzoek naar het hoger onderwijs en legde verschillende vormen van studiefinanciering in Europa onder de loep. Welke effecten hadden veranderingen in de studiefinanciering in andere landen op de toegankelijkheid van het onderwijs? Aan de vooravond van de invoering van het leenstelsel in Nederland was veel behoefte aan dat soort duiding. Vossensteyn werd meermaals

STUDIESCHULD LOOPT OP

Volgens het Centraal Planbureau (CPB) stijgt de gemiddelde studieschuld op termijn tot zo’n 21.000 euro. In welk jaar dit bedrag bereikt zal zijn, weet het CPB niet – er ligt ook geen berekening aan de voorspelling ten grondslag, vertelde Marcel Lever, auteur van de CPB-notitie, aan *NRC*. “We hebben in dit geval een *educated guess* gedaan. We verwachten dat meer dan de helft van de misgelopen studiefinanciering geleend zal worden.”

Ook het aantal studenten met een studieschuld groeit. In 2019 hebben 1,4 miljoen mensen een studieschuld, dat zijn er 388.000 meer dan begin 2015. En hoewel toenmalig onderwijsminister Jet Bussemaker bij invoering van het leenstelsel beloofde dat een studieschuld geen effect zou hebben op een latere hypotheek, blijkt het tegendeel waar. De Consumentenbond rekent voor: een eenverdiener met een bruto jaarinkomen van 40.000 euro en een studieschuld van 15.000 euro, kan onder de huidige condities 164.000 euro lenen. Met hetzelfde inkomen maar zónder schuld komt dat bedrag bijna 20.000 euro hoger uit.

ontboden in Den Haag om leden van de Eerste en Tweede Kamer te informeren.

De hoogleraar heeft er nooit een geheim van gemaakt voorstander te zijn van een leenstelsel. Toen niet, en nu niet. “Met herhaald onderzoek heb ik kunnen aantonen dat een groot deel van de studenten zelfs zou gaan studeren zonder enige vorm van studiefinanciering.” Niet dat Vossensteyn dáár voor is, maar hij predikt wel een rationele afweging bij het uitdenken van een financieringsmodel. “Met de basisbeurs werd jaarlijks een miljard euro uitgedeeld. Een groot deel van dat bedrag kwam terecht bij kinderen uit gezinnen die dat prima zelf kunnen betalen.”

Een leenstelsel lost dat volgens Vossensteyn op: mensen die het meest profiteren van hun opleiding, betalen daarvoor de rekening. Een aanvullende beurs moet er vervolgens voor zorgen dat ook kinderen van minder welvarende ouders hun weg naar de collegebanken vinden.

'DE BELANGRIJKSTE WEEFFOUT IS DE HOOGTE VAN DE AANVULLENDE BEURS'

“De belangrijkste weeffout van het huidige stelsel is de hoogte van de aanvullende beurs (396 euro, red.). Die is opgehoogd ten opzichte van het oude stelsel, maar niet zo veel dat de kinderen uit arme gezinnen volledig worden gecompenseerd voor het wegvallen van de basisbeurs.” Voorheen kregen deze studenten immers een basisbeurs (296 euro) én een aanvullende beurs (maximaal 283 euro).

Geen bewijs

Toch is het volgens Vossensteyn veel te vroeg om het leenstelsel af te schrijven. Dat politieke partijen hun handen ervan af beginnen te trekken, hangt volgens de onderzoeker samen met de koppeling die we steeds vaker maken tussen

lenen enerzijds en prestatiedruk anderzijds. Maar dat het leenstelsel de grote boosdoener is, is helemaal nog niet aangetoond, aldus Vossensteyn. “Natuurlijk vinden studenten het prettiger een beurs te ontvangen en voelen zij met een lening een grotere financiële druk. Het onderzoek van Motivaction spreek ik dan ook niet tegen, maar in mijn ogen geven de resultaten vooral de opinies en percepties van studenten weer.”

Vossensteyn ziet ook andere redenen voor de toegenomen druk op studenten. De prestatieafspraken uit 2013 bijvoorbeeld. Daarin beloofden universiteiten meer werk te maken van hun studierendementen. “Toen vonden we dat de kwaliteit van onderwijs op universiteiten omhoog moest. Dat vertaalde zich in het terugdringen van de studie-uitval, het stimuleren van nominaal studeren met het bindend studieadvies. En ook in intensiever onderwijs, meer contacturen en meer toetsing. Logisch dat studenten meer prestatiedruk voelen. Dat wilden we nu eenmaal met z’n allen.”

Toegankelijkheid

Evenmin kunnen we nu over het leenstelsel zeggen dat het de toegankelijkheid van het onderwijs in de weg zit. Minister Ingrid van Engelshoven stuurde in september een rapport van ResearchNed naar de Tweede Kamer, waaruit blijkt dat de doorstroom van jongeren naar het hoger onderwijs sinds 2015 nagenoeg onveranderd is gebleven. Er gaan iets minder mbo'ers naar het hbo, maar die trend vlakt een beetje af. De uitkomsten van het ResearchNed-rapport komen daarmee grotendeels overeen met de inzichten die Vossensteyn opdeed tijdens zijn internationale onderzoek naar studiefinanciering: als mensen moeten lenen om te kunnen studeren, vanwege hogere kosten of het wegvallen van beurzen, heeft dat nauwelijks impact op de deelname aan hoger onderwijs op de lange termijn.

Özgül zet kanttekeningen bij de conclusies van het ResearchNed-rapport. “Natuurlijk belemmert het leenstelsel de toegang tot het hoger onderwijs niet – dat klopt, dat is ook niet het geval in de Verenigde Staten, waar collegegelden worden betaald van tienduizenden dollars per jaar. Bijna niemand zegt: dan ga ik maar niet studeren aan de universiteit. Jonge mensen steken zich met tegenzin in de schulden, want een universiteitsdiploma geeft je nu eenmaal kansen op de arbeids-

markt. Het gaat om de grote schuldenlast die jongeren wordt opgelegd als ze de arbeidsmarkt op gaan.”

En het langer thuis blijven wonen? Is dat een gevolg van het leenstelsel? “Zou goed kunnen”, zegt Vossensteyn. “De basisbeurs maakte het natuurlijk gemakkelijk om op kamers te gaan. Nu maken studenten een bewustere keuze. Ik vind dat niet erg. Kijk naar de situatie op Amsterdamse universiteiten: de meeste studenten daar komen uit de regio, maar toch woont 80 procent op kamers. Is dat nou echt nodig, terwijl hun ouders bij wijze van spreken op 3 kilometer afstand wonen? Misschien wel hoor, maar moeten wij daar met z’n allen aan meebetalen?”

Rechte pad

De basisbeurs weer invoeren, vijf jaar nadat er een streep doorheen ging, zou volgens Vossensteyn een fout zijn. “De rekening daarvan komt op het bordje van de belastingbetaler terecht. Dat zijn dezelfde mensen die de laatste jaren kampen met hogere zorgpremies en kortingen op het pensioenstelsel. Voor een

**‘DE BASISBEURS
MAAKTE HET
GEMAKKELIJK
OM OP KAMERS
TE GAAN’**

deel zijn het bovendien mensen die zelf nooit hoger onderwijs hebben gevolgd. Is het echt eerlijk dat zij daaraan gaan meebetalen?”

In de Tweede Kamer neigt een groeiende groep naar ‘ja’ als antwoord op die vraag. De politieke steun voor het leenstelsel brokkelt af. Nog geen twee weken na Öztils vertrek keerde GroenLinks-leider Jesse Klaver zich tegen het stelsel. Begin september volgde de PvdA en diezelfde dag liet ook Rob Jetten (D66) weten dat het leenstelsel voor zijn partij geen doel op zich is. Alleen de VVD heeft haar steun aan het stelsel nog niet opgezegd.

“Ik ben blij dat de PvdA en D66 nu terug op het rechte pad lijken te komen”, reageert Öztil. Als columnist van *NRC* en *Vrij Nederland* kondigt hij aan hun gedrag goed in de gaten te houden. “O wee als een van die partijen in aanloop naar de volgende landelijke verkiezingen toch een leencomponent in haar partijprogramma bouwt. Dan zal ik er wel een paar stukken aan wijden.”

Het leenstelsel heeft hem de kop gekost, besluit Öztil. “Maar als het binnenkort wordt afgeschaft, is het dat wel waard geweest.” *

MEER INVESTERINGEN IN ONDERWIJS, MAAR HOE LANG NOG?

Een belangrijke belofte die de overheid deed toen er een streep ging door de basisbeurs, was dat het geld dat vrijkwam, zou terugstromen naar de universiteiten. Het afschaffen van de basisbeurs was immers geen bezuinigingsoperatie, maar moest ten goede komen aan de kwaliteit van het onderwijs. Het ministerie had één probleemje: de middelen zouden pas mondjesmaat vrijkomen vanaf 2018, het jaar dat de eerste lichte ‘leenstelselstudenten’ zou afstuderen. Daarom werd de afspraak gemaakt dat universiteiten uit eigen zak zogenoemde voorinvesteringen zouden doen: 200 miljoen euro in totaal, over drie jaar tijd.

Ook de Radboud Universiteit heeft voorinvesteringen gedaan, mét goedkeuring van de medezeggenschap. De discussie die daaraan vooraf ging, verliep niet zonder slag of stoot. De studentenraad was verbolgen dat een deel van de voorinvesteringen naar de Radboud Honours Academy ging – een excellentietraject waar maar een klein percentage studenten aan meedoet. Omdat deze discussie niet alleen in Nijmegen speelde, maar op vrijwel alle universiteiten, besloot de Algemene Rekenkamer zich te buigen over de bestedingen van de zogenoemde studievoorschotmiddelen. Volgens de universiteiten en hogescholen zelf hadden ze 860 miljoen als voorinvestering

uitgegeven. De Rekenkamer maakte daar korte metten mee en kon van slechts een derde van die miljoenen vaststellen dat het inderdaad ging om extra uitgaven in het kader van de basisbeursgelden. De Rekenkamer keurde de voorinvesteringen die de Radboud Universiteit deed wel goed. Het Nijmeegse college gaf naar eigen berekening 31,6 miljoen euro uit voor de eerste drie jaar waarin het leenstelsel een feit was. De Rekenkamer oordeelde dat 88 procent van dat geld ‘terecht’ is besteed en 12 procent ‘gedeeltelijk terecht’. Daarmee is de Radboud Universiteit haar afspraak ruimschoots nagekomen. Saillant: de investeringen in de Radboud Honours Academy werden door

de Rekenkamer als ‘terecht’ beoordeeld. Dat soms het beeld ontstaat dat studenten niks merken van de voorinvesteringen, noemt vicevoorzitter van de Radboud Universiteit Wilma de Koning ‘pijnlijk’ en ‘heel onterecht’. “Wij hebben onze verantwoordelijkheid genomen. Ook voor de komende jaren schuiven we met geld, zodat studenten eerder profiteren van de middelen die vrijkomen. Het geld dat we in 2021 ontvangen, nemen wij al mee in de begroting van 2020.” De studievoorschotmiddelen die als extra rijksbijdrage worden overgemaakt, lopen de komende jaren nog op, tot bijna 16 miljoen euro in 2024. Eén voorbehoud: dat het leenstelsel dan nog bestaat.

INVESTEREN KUN JE LEREN

Een doorsnee student handelt niet in aandelen, de leden van Pecunia Causa doen dat wel. In volkscafé 't Haantje sluit Vox een avondje aan bij de beleggingsvereniging voor studenten. 'Beleggen is een wedstrijdje toekomst voorspellen.'

Tekst: Lara Maassen / Foto's: Bert Beelen

Druk pratend, met glazen bier in de hand, drommen studenten samen rond de bar van Café 't Haantje. Normaal gesproken is dit café aan de Daalseweg een plek waar 'echte Nijmegenaren' samenkomen, maar vanavond tapt de kroegeigenaar pilsjes voor studenten die voor de gelegenheid een das om hebben gedaan – allemaal dezelfde, met diagonale strepen.

Wie zich beleggers voorstelt, ziet misschien een Wall Street-achtige omgeving voor zich. De Zuidas desnoods. Geen bruin volkscafé in Nijmegen-Oost. Schijn bedriegt: dit is de bijeenkomst van de Nijmeegse beleggingsvereniging Pecunia Causa. 't Haantje is de stamkroeg waar de leden elke laatste maandavond van de maand bij elkaar komen.

Pecunia Causa ('omwille van het geld') ontstond in 2009 als afsplitsing van de Economische Studenten Vereniging (ESV). Inmiddels heeft 'Pecunia' – zoals de leden de vereniging kortweg noemen – zo'n zestig leden. De meeste daarvan zijn economie- en bedrijfskundestudenten, maar andere studenten, promovendi en geïnteresseerden zijn ook welkom. "Al onze bijeenkomsten zijn vrij toegankelijk", zegt Joris Hoefnagel (21), die net is begonnen als secretaris van de vereniging. "Vorig jaar waren een paar geneeskundestudenten lid. We zijn er juist ook voor mensen zonder enige ervaring met beleggen."

85 euro

De opkomst is betrekkelijk klein: slechts twaalf studenten zijn aanwezig in 't Haantje. ESV heeft vanavond ook een groot evenement, legt oud-voorzitter Koen Smeets (22) uit. "Daar hadden we niet aan gedacht. Dus ja, de helft van onze actieve leden zit nu daar." Maar de harde kern is er, net als drie nieuwe gezichten.

"Wie lid wil worden van de vereniging, koopt zich voor zo'n 85 euro in bij ons beleggingsfonds", zegt Smeets. "Met dat geld gaan we vervolgens gezamenlijk beleggen." Op dit moment zit er circa zesduizend euro aan vermogen in aandelen in de verenigingskas. Elke maand pitchten leden welke aandelen de club moet aankopen of juist van de hand moet doen. De rest mag stemmen of ze hiermee akkoord gaan. Smeets: "Het doel is natuurlijk om daarbij winst te maken: we willen dat onze aandelenportefeuille zo veel mogelijk waard wordt."

"Om echt een hoog rendement te behalen, zouden we echter veel vaker bij elkaar moeten komen", zegt Hoefnagel. "Eén keer per maand overleggen is niet genoeg om goed in te spelen op de aandelenmarkt. Maar het gaat ons niet

'HET GAAT ER NIET OM BAKKEN MET GELD BINNEN TE HALEN'

om het grote geld, maar om toegankelijkheid. Ons beleggingsfonds is bedoeld om 'in het echt' te oefenen en studenten te laten zien hoe leuk beleggen is, niet om bakken met geld binnen te halen. Rijk worden kun je altijd zelf nog."

Crypto currency

Als iedereen gearriveerd is, lopen de studenten naar een zaaltje achterin de kroeg. Op de beamer na doet niets hier denken aan serieuze economische zaken. De wanden hangen vol met nostalgische schilderijtjes, er staan wat barkrukken en boven de tap liggen oude biervaten. Vanavond is de eerste bijeenkomst van het collegejaar: met een officiële hamerslag wordt het nieuwe bestuur ingeluid, waarvan Hoefnagel deel uitmaakt.

Hij begint aan zijn presentatie waarin hij het macro-economisch nieuws duidt. Tweets van Trump vliegen voorbij, de invloed van de Brexit op de koers van de pond wordt besproken en ook de huidige goudwaarde komt aan bod. Met ondersteuning van een nauwkeurig in elkaar gezette PowerPoint vol grafieken en diagrammen legt hij rustig de trends uit. "Hier zie je een *inverted yield curve*", zegt Hoefnagel terwijl hij naar een dal in een grafiek wijst. Voor een leek is zijn lezing amper te volgen, maar Hoefnagels gehoor knikt geïnteresseerd.

Student economie Clemens Jongen (21) is er vanavond voor het eerst. Het was een spontane beslissing, zegt hij in de pauze. "Vanochtend

hadden we college over beleggen. Toen vertelde een klasgenoot over deze avond. Het leek me leuk er eens bij te zijn." Zelf belegt hij ook. "Ik werk naast mijn studie in een drukmachine-bedrijf. Wat ik daarmee verdien, investeer ik grotendeels in aandelen." Vooral farmaceutische bedrijven hebben zijn aandacht. "Ik heb er niet zo veel verstand van, maar de farmaceutische industrie is meestal wel veilig. Iedereen wordt ziek, de vraag naar medicijnen zakt nooit in."

Promovendus Natalia Lielczyk (33) is tijdens de pauze binnengekomen. Zij is een van de meest ervaren leden van de vereniging. Acht jaar geleden verhuisde ze van Polen naar Nijmegen, inmiddels is ze bijna klaar met haar promotie bij Computational Neuroscience. Per toeval kwam ze bij de vereniging terecht. "Een huisgenoot organiseerde een filmavond bij mij thuis, waar ook mensen van Pecunia waren. Ik vond het zulke leuke, intelligente mensen dat ik me ook wilde aansluiten." Lielczyk belegt al jaren – niet alleen met aandelen maar ook in *crypto currency*. "Maar mijn vrienden hebben helemaal niks met aandelen. Bij Pecunia vond ik eindelijk de mensen die ik zocht."

Gokken

Even rondvragen maakt duidelijk dat alle aanwezige Pecunia-leden ook buiten de vereniging in aandelen handelen. Wat is daarvan de aantrekkingskracht? "Je kunt geld natuurlijk op je spaarrekening zetten", zegt Hoefnagel, "maar

'MIJN VRIENDEN HEBBEN HELEMAAL NIKS MET AANDELEN'

de rente is nu zó laag – daar maak je amper winst op. Als je in aandelen investeert, behaal je op de lange termijn bijna altijd meer rendement." En het is ook leuk, vindt Smeets. "Ik was hier op de middelbare school al in geïnteresseerd. Beleggen is een soort wedstrijdje toekomst voorspellen. Meerdere dingen komen samen: economie, politiek, maar ook risico nemen en gokken."

Sommige leden van Pecunia beleggen tot in de tienduizenden euro's, weet Smeets te vertellen. "Eén lid beheert een beleggingsfonds voor een grote bank. De omvang van zo'n fonds kan oplopen tot vijftigduizend euro." Maar vaker gaat het om een paar honderd of duizend euro, zegt Smeets. "Zelf beleg ik in indexaandelen. Dat betekent dat ik in een fonds inleg dat een beetje koopt van alles wat op de markt beschikbaar is. De kans dat je flink verliest, is dan niet zo groot. Maar ik beleg ook via Robeco in risicovollere fondsen."

Wat voegt de vereniging toe voor de studenten? Smeets: "Vooral als je net begint, is het moeilijk om de juiste informatie te verzamelen en te weten hoe je moet handelen. Hier kun je oefenen. En we wisselen ook informatie uit: de een weet meer van valutahandel, de ander van *crypto currency*." Lielczyk heeft een lezing gegeven over dat laatste onderwerp, vertelt ze. "Ik heb bijna alles geleerd via YouTube en internet-fora. Die informatie geef ik door. Het is veel leuker – en ook beter – om ideeën uit te wisselen met anderen. De kwaliteit van de discussies hier is echt goed."

Viagra

Na de pauze pitcht oud-bestuurslid Martijn Van Os (22) het farmaceutische bedrijf Pfizer, waar de studenten aandelen van kunnen kopen. "De naam Pfizer zegt jullie waarschijnlijk niks", zegt hij, "maar dit is het bedrijf achter Viagra en Xanax. Volgens mij gaat het groot worden." Na wat kritische vragen over de gedaalde marktwaarde afgelopen jaar, lijken de meeste studenten overtuigd. De ethische kant van het bedrijf wordt wel nog even besproken: willen ze echt investeren in een bedrijf dat patenten opkoopt en vervolgens medicijnen veel duurder op de markt brengt? "Maar financieel ziet de koers er hoopvol uit", zegt Van Os. "En Pfizer brengt ook iets goeds: het ontwikkelt de medicijnen die mensen nodig hebben." Tien minuten later zijn alle critici gerustgesteld: Pecunia koopt vijfhonderd euro aan aandelen na een unanieme 'ja'.

Het gemak waarmee de studenten die aandelen kopen, doet denken aan Wall Street-achtige tafereelen, waar beurshandelaren bakken met geld investeren alsof het niks is. Past zo'n liberale vereniging wel in het linkse Nijmegen? "We zijn wel een beleggingsvereniging, maar dat betekent niet dat we allemaal balletjes zijn", zegt Hoefnagel. "Ons ledenbestand bestrijkt het hele politieke spectrum. De een is pro-Trump, de ander stemt PvdA. Tegenwoordig kun je ook heel goed duurzaam beleggen, het een sluit het ander niet uit."

De Nijmeegse sfeer is daarnaast wel degelijk aanwezig, vindt Smeets. "De onderlinge concurrentie is klein. We helpen elkaar graag." Hoefnagel: "Bij beleggingsverenigingen in andere steden spreken de leden af in studieruimtes op de universiteit. In Rotterdam, bijvoorbeeld, waar ze elke week samenkomen om te overleggen. Dat willen wij niet. Het moet wel leuk blijven. Of je nu net begint, of al jarenlang economie studeert en van beleggen je beroep wilt maken." Van Os: "Natúúrlijk nemen we ons geld serieus. Maar ik presenteer liever met een biertje in mijn hand." *

PORTRET

Budget per maand (€)

Inkomsten

Lening bij ouders	250
DUO	550
Werk	420
Zorgtoeslag	99

TOTAAL: 1319

Uitgaven

Huur	484
Collegegeld en studieboeken	200
Zorgverzekering	138
Boodschappen	80
Uitgaan	30
Ov-kosten	30
Sportkaart	10
Overige	50

TOTAAL: 1022

Huidige schuld: 6000

Verwachte schuld

bij afstuderen: 30.000

A photograph of a bedroom. In the foreground, a bed with a black metal headboard featuring a spiral pattern is covered with white bedding. A string of colorful pom-poms hangs from the headboard. To the left of the bed is a small green round table with a potted plant, a framed picture, and a black box. Further left is a white armchair with a grey jacket draped over it. In the background, a desk with a mirror and various items is visible. On the wall, there is a large abstract painting in shades of green and blue.

Laurie Marsman (21), Psychology

"Vorig jaar hield ik iedere cent van mijn budget bij. Toen leende ik maximaal en stond ik alsnog constant rood. Dat was geen leuke tijd. Nu heb ik een geweldige baan gevonden bij het International Office op de universiteit en zit ik gelukkig wat ruimer. Ik bespaar het meest op mijn boodschappen: ik koop alles in grote hoeveelheden en vries het dan in porties in. Ook neem ik veel groenten mee uit de tuin van mijn ouders. Met wat creatief nadenken lukt de rest dan best. Mijn studieschuld is nu ongeveer zesduizend euro en bij mijn ouders heb ik ook schuld, omdat ik in Engeland mijn middelbare school heb afgemaakt. Dat was erg duur en toen kon ik nog niet lenen bij DUO. Maar ik neem aan dat ik de investering die ik nu doe, later terugkrijg in de vorm van een goede baan. Bovendien los ik mijn DUO-schuld nu al beetje bij beetje af als ik geld over heb – op mijn spaarrekening krijg ik toch nauwelijks rente."

Tekst: Joos de Ruiter / Foto: Duncan de Fey

'DAG STUDIESCHUL

In één klap je geldzorgen zien verdwijnen – dat is de droom van iedere student. Het overkwam student communicatiewetenschap Joost van Wijngaarden toen hij de spelshow *Eén tegen 100* won. Hoe is zijn leven veranderd sinds hij 128.000 euro mee naar huis mocht nemen?

Tekst: Tjitse Ozinga

“Dag studieschuld!” juichte presentatrice Caroline Tensen mei vorig jaar op de landelijke televisie, toen Joost van Wijngaarden (24) zijn laatste tegenstander wegspeelde. Dat de Nijmeegse student juist in die ronde van *Eén tegen 100* de verdubbelaar had ingezet, betekende dat hij een bedrag van 182.305 euro won. Na aftrek van 30 procent kansspelbelasting hield Van Wijngaarden een kleine 1,3 ton over.

HOE KIJK JE OP DAT MOMENT TERUG?

“Het was een prachtige ervaring. Twee weken later, op de avond van de uitzending, heb ik die nog eens dunnetjes over gedaan. Ik had cultuurzaal C in het Elinor Ostromgebouw afgehuurd voor vrienden en familie. Op mijn vriendin na wist niemand dat ik zou winnen. Natuurlijk hadden sommigen wel een vermoeden, want ik kan slecht tegen mijn verlies, maar de ontlasting was enorm.

Als ik erop terugkijk, voelt die avond als één groot verjaardagsfeest.”

ZIEN MENSEN JOU NU ANDERS?

“Na de uitzending heb ik iedereen gevraagd mij met beide benen op de grond te houden en me niet anders te behandelen. En zo is het ook gegaan. Met mijn beste vrienden praat ik er bijna nooit meer over, die weten het nu wel. Alleen mensen die ik een tijdje niet heb gezien, vragen er nog naar. Laatst deed ik in het dorp van mijn ouders mee aan een pubquiz, die ons team ook nog eens won. Dan hoor je om je heen natuurlijk: ‘Dat is die jongen van *Eén tegen 100*.’”

“Meteen na de uitzending ontving ik wel een paar opmerkelijke reacties. Via LinkedIn werd ik benaderd door iemand die zich inzette voor een goed doel en op Facebook kreeg ik berichten van meisjes die het opeens leuk leek mij te leren kennen. Dat heb ik allemaal afgehouden en gelukkig was het na een week wel voorbij.”

HEEFT DE PRIJS OOK EEN KEERZIJDE?

“Ik wil vooral niet dat dit het eerste is waar iedereen mij van kent. Ik hoop dat mensen mij vooral kennen van wie ik ben en wat ik doe. En dan mag het winnen van *Eén tegen 100* best een *fun side fact* zijn. Natuurlijk ben ik trots op de winst, maar mensen denken daarbij al snel aan het geld. Vergelijk het met de acteur die iedereen kent van die ene rol, daar probeer ik voor te waken.”

WAT DOE JE MET AL DAT GELD?

“Ik ben niet iemand die alles over de balk smijt, maar fijn is het wel. Als vrienden me vroeger meevroegen op winter-

D!

HET LEVEN ALS SPELSHOWWINNAAR EN STUDENT

sport of fietsvakantie, moest ik me even achter de oren krabben of ik dat kon betalen. Nu is dat makkelijker en hoef ik me alleen af te vragen: past het in de agenda?”

“Sinds mijn studententijd ben ik wielrenfanaat. Het is geen goedkope hobby, voorheen stopte ik daar al mijn spaargeld in. Ik was al van plan een nieuwe racefiets te kopen, maar nu kon ik daarnaast ook nog een tijdritfiets aanschaffen, dat is toch prachtig.”

HEB JE DAN GEEN DROOMREIS IN GEDACHTEN, OF EEN ANDER PLAN MET HET GELD?

“Ik ben zuinig van karakter. Waar anderen misschien gekke dingen willen doen met dat prijzengeld, vind ik het gewoon prettig dat het mijn leven wat gemakkelijker maakt. Nu gooi ik wél een keer dat dure A-merk in mijn winkelmandje, of geef ik eerder een extra rondje in de kroeg.

Toch heeft het geld mijn leven wel veranderd: het geeft me de vrijheid veel tijd te investeren in de dingen die ik het liefst doe, zoals evenementen organiseren.”

VOORDAT JE ÉÉN TEGEN 100 WON, WAS JE AL DRUK MET SPORTEVENEMENTEN, ZOALS DE OMLOOP DER ZEVENHEUVELN. DAT KRIJGT NU EEN IMPULS?

“De Omloop, een wielerevenement, wordt elk jaar groter. Wie weet kunnen we het uitbouwen tot een professionele

race, waarbij we als bestuur mogelijk ook een vergoeding krijgen voor ons werk. Volgend jaar verbinden we de Omloop aan het WK wielrennen voor studenten in Nijmegen.

Het idee dat er geld op mijn rekening staat, geeft rust. Ik ben inmiddels afgestudeerd en kan nu de kansen pakken die op me af komen. Zo ben ik als zzp'er actief voor de Eurogames, een sportevenement dat zich op de lhbt-gemeenschap richt en in 2022 naar Nijmegen komt. Daar gaan heel wat uurtjes in zitten.

Misschien was dit alles nooit op mijn pad gekomen als ik, om geld te verdienen, al een andere baan had aangenomen.”

BEN JE ANDERS NAAR GELD GAAN KIJKEN? MAAKT GELD GELUKKIG?

“Ja, maar je hebt geen geld nodig om gelukkig te zijn. Ik was al gelukkig voordat ik het geld won. Het is ook niet zo dat ik 10 miljoen heb gewonnen en nooit meer hoef te werken. Maar de prijs geeft me wel de speelruimte om rustig uit te zoeken waar ik me in de toekomst mee bezig wil houden.

Het mooie is dat ik de ruimte heb ingevuld met dingen waar ik ook geld mee verdien, zoals de Eurogames. Misschien heb ik het prijzengeld van *Eén tegen 100* daarvoor uiteindelijk niet eens nodig.” ★

| **bio** | Joost van Wijngaarden | **geboren in** | Sliedrecht, 1994 | **studie** | Communicatiewetenschap (recent afgerond), was voorzitter sportkoepel NSSR (2017-2018) | **doet** | evenementenmanagement voor de HAN en klussen voor o.a. het WK wielrennen voor studenten (2020 in Nijmegen) en Omloop der Zevenheuvelen | **sportprestaties** | tiende op WK wielrennen voor studenten, studentsporter van het jaar 2016.

HOE VEEL IS GELD?

DE PROEF OP DE SOM

Pecunia non olet – geld stinkt niet. Nou, dat valt nog te bezien. Al die bankbiljetten en euromunten die van hand tot hand gaan, kunnen nooit echt schoon blijven, zou je denken. Reden genoeg om het microbiologisch lab in te duiken en ons contant geld aan een grondige inspectie te onderwerpen.

Tekst: Stan van Pelt / Foto's: Erik van 't Hullenaar

"Hoeveel bacteriën dit zijn?" Microbioloog Marjan Smeulders kijkt even op van haar microscoop. "Miljarden." Ze zegt het alsof het de normaalste zaak van de wereld is. Het computerscherm dat aan het instrument verbonden zit, laat een fractie van de kolonie zien: honderden doorzichtige bolletjes, samengeklonterd als microscopisch klein zeepsop. In werkelijkheid zijn de onsmakelijke organismen slechts een paar micrometer groot – onzichtbaar voor het blote oog. Duizendmaal vergroot maken ze een angst-aanjagende indruk. De bron van deze potentiële infectiehaard? Een briefje van tien euro.

Geld mag dan niet stinken, schoon is het allerminst. Volgens Nijmeegs onderzoek zijn bankbiljetten een ideale voedingsbodem voor ziekmakende microben zoals de poepbacterie *Escherichia coli* (beter bekend als *E. coli*) en MRSA – de gevreesde ziekenhuisbacterie die resistent is tegen veel antibiotica. Hoogleraar infectiepreventie Andreas Voss van het Radboud-umc ontving er vorige maand nog de fameuze

Ig Nobelprijs voor, bedoeld voor onderzoek-met-een-knipoo (zie kader op pagina 20). Voss onderzocht steriel gemaakte briefjes, die hij in het lab bewust besmette met drie ziekmakende bacteriesoorten. (Grappig detail: dat deed hij samen met zijn zoon, in het kader

'BINNEN
EEN DAG
ZIT JE AAN
MILJARDEN
BACTERIËN'

van diens profielwerkstuk voor de middelbare school.) Wetenschappelijk gezien misschien een zuivere onderzoekspop, maar hij staat daarmee ver af van de alledaagse realiteit. De

briefjes in onze portemonnees zijn immers verre van steriel, en in onze omgeving bevindt zich een veelvoud aan bacteriesoorten.

Welke microscopische organismen zitten er in de praktijk op onze euro's, vroeg Vox zich af, en hoe gevaarlijk is dat?

Marjan Smeulders, onderzoeker bij de afdeling Microbiologie in het Huygensgebouw, is bereid ons te helpen. Ze zit midden in de voorbereidingen voor een practicum aan tweedejaars biologen, vertelt ze, dus ze heeft alle benodigde materialen voor ons experiment ruim voorhanden.

Er komt immers meer bij kijken dan een tientje uit je zak halen en dat onder de microscoop leggen. Dan zie je namelijk niets. Bacteriën zijn doorzichtig, ze vallen weg tegen de gekleurde achtergrond. En belangrijker nog: ten opzichte van een bankbiljet zijn ze zo klein, dat het zoeken wordt naar een speld in een hooiberg.

Microbiologen pakken zo iets slimmer aan. Smeulders laat het zien. Ze heeft petrischalen klaargezet op de labtafel in de practicumzaal. Drie grote (formaat ontbijtbord) en een stuk

'BACTERIËN OVERLEVEN NIET ZO LANG OP ONS BRIEFGELD'

of tien kleinere (bierviltje). In elk van die schaalpjes giet de microbioloog een laagje van een gloeiend heet goudgeel goedje. "Die vloeistof bevat agar, een soort bindmiddel, en voedingsstoffen waar veel bacteriën goed op groeien: suikers en vooral eiwitten." Na een minuut of twintig is de vloeistof afgekoeld en gestold tot een gelei.

Het plan: we drukken briefjes en muntgeld op deze - steriele - voedingsbodems, laten ze een paar minuten zitten en halen het geld er dan weer af. De bacteriën die zo achterblijven op de agar-gelei gaan zich vervolgens als een razende vermenigvuldigen. Binnen een paar dagen moet dit voor kolonies zorgen die je met het blote oog kunt zien. Smeulders: "Zo'n E. coli, die deelt zich elke twintig minuten: 1-2-4-8-16, enzovoorts. Binnen een dag zit je al aan miljarden bacteriën."

Om te weten of dat voor ons geld - briefjes van tien en twintig euro en wat muntjes, uit onze eigen portemonnee en dat van een behulpzame practicumassistent - ook het geval is, moeten we een klein weekje geduld hebben. Na het afdrukken gaat het deksel op de petrischalen (zo komen er geen bacteriën uit de lucht bij) en zet Smeulders ze in een oventje van 30 graden: "Dan groeien ze lekker snel."

Slechte handhygiëne

Als de microbioloog onze petrischalen weer tevoorschijn haalt - we zijn inmiddels vijf dagen verder - blijkt in één oogopslag dat onze euro's zeker niet smetteloos waren. Een van de platen waarin we een tieneurobiljet en wat muntjes drukten, zit vol stipjes. Het zijn er tientallen, variërend in kleur van wit en lichtgeel, tot goudoranje en zwart. Ze zitten vooral waar de randen van het geld de voedingsbodem raakten. Smeulders: "Daar kwamen de muntjes het best in aanraking met het groeimedium."

Onder de microscoop zien ze er nog spectaculairder uit. De gele kolonie blijkt te bestaan uit ronde cellen die zich in groepjes van vier clusteren. Kenmerkend voor *Micrococcus*

ZIEKMAKERS GEDIJEN HET BESTE OP ROEMEENSE LEU-BILJETTEN

Niet al het briefgeld blijkt even geschikt voor ziekmakende bacteriën, ontdekte Andreas Voss in een labexperiment waarin hij, samen met zijn zoon en een collega, zes valuta onder de loep nam. Afgelopen september won de hoogleraar Infectiepreventie er de Ig Nobelprijs mee, voor onderzoek dat je eerst aan het lachen maakt en daarna laat nadenken. Poepbacterie E. coli groeit prima op eurobriefjes, constateerde hij, ziekenhuisbacterie MRSA doet het juist weer goed op dollars. Met de Roemeense leu moet je het voorzichtigst omgaan. Daar bleken alle drie de ziekmakers die Voss onderzocht uitstekend op te gedijen. Tot overmaat van ramp zag de hoogleraar dat het leu-biljet bacteriën ook nog eens uitstekend overdraagt op mensen. Laat je niet in de luren leggen door hoe smerig een bankbiljet er op het oog uitziet, is Voss' boodschap. "Op een vermomfaaid roepiebriefje uit India wilde juist geen enkele van de drie bacteriesoorten groeien." De oorzaak ligt mogelijk in de verschillende materialen waarvan de valuta gemaakt zijn, speculeert hij in de wetenschappelijke publicatie over het experiment. Dollars bestaan grotendeels uit katoen, de Roemeense leu is plastic-achtig. "Maar die hypothese hebben we nooit expliciet onderzocht."

luteus, legt Smeulders uit, die verrukt opveert. "Ik vermoedde al dat het die soort was, op basis van de kleur. Zie je hoe knalgeel die is? Wow! Ik word hier zo enthousiast van!" Of het ook daadwerkelijk de *Micrococcus luteus* betreft, kan Smeulders niet zeggen. Daarvoor zouden we uitgebreider, genetisch onderzoek moeten doen.

De goudoranje micro-organismes? Die vormen het zeepsop uit het begin van het verhaal, dat uit miljarden individuen bestond. Een stafylokok-bacterie, vermoedt de microbioloog. "Waarschijnlijk *Staphylococcus aureus*. Aureus is Latijn voor goud." Hé, maar is dat niet het broertje van de MRSA-bacterie, de ziekenhuisbacterie die er lastig onder te krijgen is? "Klopt. Ook deze kan voor ontstekingen zorgen, bijvoorbeeld als je aan een wondje krabt. Maar normaal gesproken kan je afweersysteem hem prima aan. Het is een doodnormale bacterie, die op ieders huid zit."

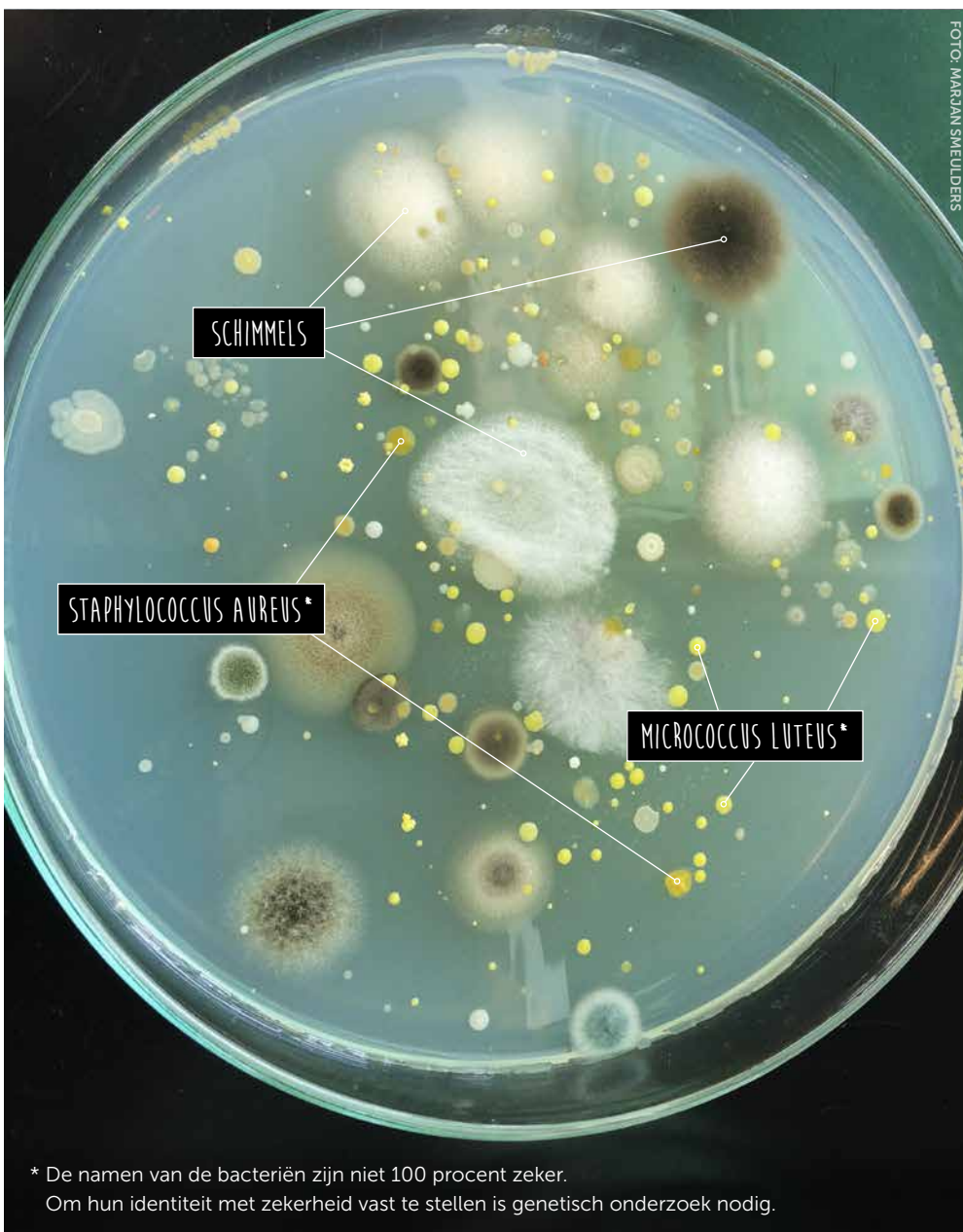
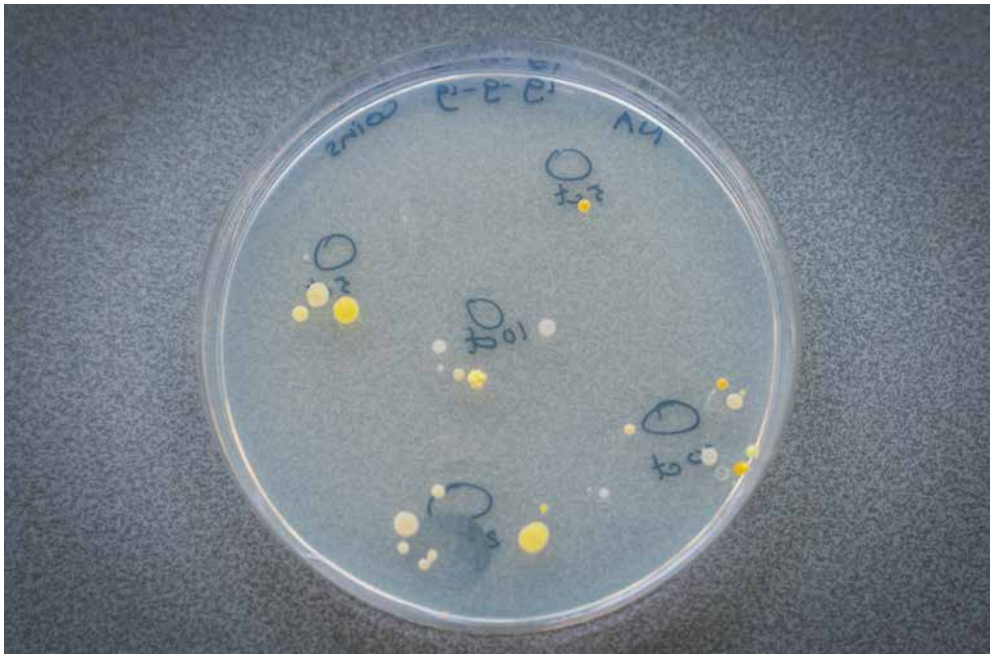
De meeste huidbacteriën zijn bovendien nuttig, benadrukt ze. "Ze ruimen dode huidcellen op, en gaan ziekmakende organismen te lijf die op onze handen terechtkomen als we iets aanraken."

In tegenstelling tot wat de spectaculaire bacteriegroei in onze petrischalen doet vermoeden, valt het best mee met de viezigheid op het onderzochte geld, merkt Smeulders op. Op elk van de muntjes zaten minder dan tien microben, op het briefgeld maximaal een stuk of honderd. "Het geld was dus best wel schoon. Dat we nu miljarden bacteriën hebben, komt alleen doordat we ze op een voedingsplaat lieten woekeren."

Darmbug

Hoogleraar Infectiepreventie Voss staat niet te kijken van de lage aantallen. "Bacteriën overleven niet zo lang op briefgeld. In ons Ig Nobelonderzoek was er 24 uur na besmetting ook nog maar een fractie van de bacteriën over. Maar goed, soms geef je geld al eerder door aan iemand anders." Hij benadrukt dat het doel van de studie vooral was: het punt maken dat geld bacteriën kan bevatten en dat deze zo van mens op mens worden overgedragen. "Ook dingen die op het oog heel schoon lijken, zoals een gaaf geldbriefje of, zeg, een pen, kunnen ziekmakende bacteriën bevatten."

De oorzaak hiervan ligt voornamelijk in slechte handhygiëne, laat onderzoek zien. Deze zomer bleek uit een studie van de Universiteit Utrecht op festival de Zwarte Cross dat driekwart van de bezoekers de poepbacterie E. coli op zijn handen had. Slechts de helft van de Nederlanders wast zijn handen met zeep na een

* De namen van de bacteriën zijn niet 100 procent zeker. Om hun identiteit met zekerheid vast te stellen is genetisch onderzoek nodig.

bezoekje aan het toilet, noteerde onderzoeksbureau Gallup een paar jaar geleden al op basis van een enquête.

Waar vieze handen toe kunnen leiden, zien we in een van de grote petrischalen, die overwoekerd blijkt door een grote wazige grijs-grauwe vlek. “Een zwemer”, constateert Smeulders. “Dat is een bacterie die kan bewegen. Hij kan zich dus over de agar-plaat verplaatsen.” En inderdaad, onder de microscoop zien we staafvormige bacteriën heen en weer krioelen. De bioloog houdt het op een grondbacterie, afkomstig uit aarde en zand. Volgens Voss kan het daarentegen ook een darmbug zijn, zoals de zogeheten *Proteus*-bacterie. Lachend: “Misschien heeft iemand toch niet zo goed zijn handen gewassen.”

'MISSCHIEN HEEFT IEMAND TOCH NIET ZO GOED ZIJN HANDEN GEWASSEN'

Zo'n bacterie draag je sneller over dan je denkt, stelt Voss. “De meeste micro-organismen op geld zijn inderdaad gewone huidbacteriën, die zijn doorgaans ongevaarlijk. Maar het wordt een ander verhaal als je een verkoudheid of noro-infectie te pakken hebt. Als je dan in je hand hoest en een bankbiljet aan iemand anders overhandigt, kun je de infectie doorgeven.” Wrijft die ander namelijk met zijn handen in zijn oog of peutert hij in zijn neus, dan weten de ziektekiemen via de slijmvliezen het lichaam binnen te dringen.

We blijven in een staat van lichte verwarring achter. Welke conclusie moeten we nu trekken uit ons lab-bezoek? Al met al is geld dus verre van schoon, maar moeten we contante betalingen nu afzweren om geen vieze handen te krijgen? Dat is overdreven, vinden beide microbiologen. De kans dat we er ziek van worden is immers klein. “Bacteriën zijn niet te vermijden, ze zijn overal”, aldus Voss. “Maar wanneer je echt schone handen nodig hebt, tijdens het koken of eten bijvoorbeeld, is het belangrijk je handen goed met zeep te wassen.” *

Piri Piri 2,25

Budget per maand (€)

Inkomsten

DUO	1039
Baan	300
Zorgtoeslag	99
Meedoen aan experimenten	68

TOTAAL 1,506

Uitgaven

Huur	339
Telefoon	21
Zorgverzekering	109
Swappfiets	14
Netflix	11
Boodschappen, studieboeken en sociaal	420

TOTAAL: 914

Huidige schuld: 42.000

Verwachte schuld bij afstuderen: 69.000

Joni Visser (23), Master Staats- en bestuursrecht

"Ik ben niet bezorgd over mijn studieschuld. Het heeft geen zin om je zorgen te maken over de toekomst. Dat betekent niet dat ik totaal onverantwoord leef, ik doe verstandig. Ik zet elke maand geld opzij voor onverwachte uitgaven en ik probeer veel te besparen. Ik doe aan pinsparen: dat is een service van ABN AMRO waarbij telkens als je pint bij een pinautomaat 10 procent van het bedrag op een spaarrekening wordt gezet. Zo spaar je automatisch, dat is hartstikke handig. Ik haal best vaak geld uit de muur, omdat ik soms mijn boodschappen cash betaal. Als het bedrag 10,01 euro is, ronden ze naar beneden af en kan je beter contant betalen. Is het 9,99 euro, dan kun je beter pinnen. Zo bespaar je weer een beetje. Ik heb ook geen laptop, ik red het prima met de computers op de uni. Netflix kijk ik op mijn telefoon. Mijn duurste bezit is denk ik mijn muntenverzameling – ik ben een verzamelaar. Ik heb ook collecties bierviltjes, flessendopjes, sigarettenpakjes en buitenlands geld. Het coolste is een briefje uit Noord-Korea, dat een vriend illegaal voor mij heeft meegenomen. Mijn verzamelingen zou ik nooit verkopen."

Tekst: Joos de Ruiter / Foto: Duncan de Fey

**WELKOM IN JE
NIEUWE KAMER**

(DIE NIET BESTAAT)

Een Turkse student betaalde bijna duizend euro voor een kamer die niet bestond. De kamer die een student uit Slowakije regelde, bleek bij aankomst in Nijmegen ondergronds te liggen. Internationale studenten vallen gemakkelijk ten prooi aan fraudeurs en onbetrouwbare huisbazen.

Tekst: Jozien Wijkhuijs, Nastia Nizalova, Rein Wieringa / **Foto's:** Julie de Bruin, Getty Images

Toen Gizem Uysal per juni een stage vond in Nijmegen, had ze met spoed een kamer nodig. “Ik moest een visum aanvragen”, vertelt de student uit Turkije. “Daarvoor moest ik een huurovereenkomst laten zien en via de universiteit ging het niet snel genoeg. Een maand voor mijn aankomst in Nederland moesten alle documenten in orde zijn.” Via Facebook ontmoette ze een ander Turks meisje dat een kamer zocht. “Zij had iets gevonden, maar vertrouwde het niet omdat ze vooraf moest betalen. Ik vond dat juist normaal, zo ging het ook toen ik in Tsjechië studeerde.”

Uysal nam contact op met degene die de kamer aanbood, ene David J. Evans. Die wilde alles regelen via een advocaat. “Achteraf denk ik dat de advocaat niet bestond en dat het om dezelfde persoon ging. Ik heb bijna duizend euro betaald en het contract naar de ambassade gestuurd”, vertelt Uysal. “Daar werd het huurcontract geaccepteerd als geldig document. Dat is opvallend, want de naam klopt niet. En ik vraag me af of het adres in Nijmegen wel bestaat. Ik had ook gewoon iets kunnen verzinnen.”

'DE POLITIE ZEGT NIETS TE KUNNEN DOEN'

Toen Uysal de advocaat vroeg wanneer ze de sleutel kon ophalen, kreeg ze geen gehoor meer, terwijl ze al binnen een paar dagen naar Nijmegen zou vertrekken. Via Facebook ontdekte ze dat een Frans meisje en een Britse jongen door dezelfde persoon waren opgelicht. “Toch zegt de politie dat ze niets kunnen doen. De fraudeur heeft nu een kopie van mijn paspoort, dat vind ik erg onprettig. Ik heb de Turkse autoriteiten hier een bericht over gestuurd”, zegt ze. “Gelukkig heb ik uiteindelijk een fijne kamer gevonden, met erg aardige huisgenoten. Uiteindelijk is er dus iets goeds uitgekomen. Ik had er alleen liever niet zo'n hoge prijs voor betaald.”

Koffer

Internationale studenten die hierheen komen zijn kwetsbaar, bevestigt Elco van Noort van het International Office. “Ze komen in een

volledig nieuwe omgeving terecht en zijn zich niet altijd bewust van hun rechten en plichten op woongebied.” Internationale studenten kunnen bovendien niet op hun gemak een kamer zoeken als hun studie al is begonnen, zoals Nederlandse studenten. “Wanneer zij met een koffer op station Nijmegen aankomen en nog geen kamer hebben, ontstaat een acuut probleem. Ze moeten immers ergens wonen.”

Om hierop te anticiperen, doet de universiteit haar best alle internationale studenten te huisvesten. Er zijn echter te weinig kamers om iedereen voor de duur van een hele bachelorstudie onder te brengen. Van Noort: “Wel lukt het ons om studenten uit het buitenland voor maximaal een jaar een kamer te bieden, ondanks de tekorten waar we tegenaan lopen.” Van Noort zegt dat hij vaker heeft gehoord dat studenten slachtoffer werden van kamerfraude. “Ik wil dat soort verhalen graag horen. Eventueel kan ik dan contact zoeken met de beheerder van de site waarop de kamer wordt aangeboden.” Gaat het om een aanbod via Facebook, dan wordt dat moeilijker: “Daarvoor kun je studenten alleen waarschuwen.”

In het niets

Voor Rahul Sati uit Turkije liep zo'n kamerjacht via Facebook op het nippertje goed af. In juni van dit jaar vond hij een advertentie voor een kamer in Nijmegen, in een Facebookgroep voor internationale studenten die een kamer zoeken. Hij reageerde direct. “Ik probeerde zo leuk mogelijk te klinken natuurlijk, om meer kans te maken op de kamer.” Binnen tien minuten kreeg Sati antwoord. “De vrouw stuurde een enorm lange tekst over haarzelf. Ik vroeg me af hoe iemand zo'n epistel binnen tien minuten kon schrijven.”

‘I am only child of my parents, my father who is the rightful owner of the property died a few months ago, due to some health issues’, schreef de dame die zich voorstelde als ‘Simone, a 24 years old, single female professional born in Germany’. Sati vertrouwde het niet meer toen hij foto's van de kamer kreeg. “Die zagen er heel erg nep uit.” Hij stopte met reageren en merkte een paar dagen later dat het account van ‘Simone’ niet meer bestond.

De ervaringen van Sati en Uysal staan niet op zichzelf. In heel Nederland doen verhalen de ronde over internationale studenten die doelwit worden van oplichters. Een rapport van de landelijke studentenvakbond LSVb stelt dat internationale studenten weinig weten over het Nederlandse huurrecht en door hun kwetsbare positie vaak het slachtoffer worden van illegale praktijken.

Criminelen

De *Universiteitskrant*, het universiteitsmedium in Groningen, deed in 2017 onderzoek naar deze oplichting. De journalisten vonden criminelen als ‘Simone’ en ‘David J. Evans’ die in heel Europa actief zijn. Ze lichten studenten op voor duizenden euro's en verdwijnen vervolgens in het niets.

Een van de manieren waarop de Radboud Universiteit probeert internationale studenten te behoeden voor kamerfraude, is door vouchers aan te bieden waarmee de nieuwkomers via de universiteitswebsite een kamer kunnen kiezen.

'DE FOTO'S VAN DE KAMER ZAGEN ER ERG NEP UIT'

“Alle studenten die hier minstens zes maanden blijven, kunnen zo een gemeubileerde kamer bij ons huren voor maximaal een jaar”, zegt Van Noort. “Daar zijn we blij mee, maar natuurlijk is het systeem niet perfect. Na een jaar moeten studenten die langer blijven toch zelf gaan zoeken, omdat we gewoon een tekort aan kamers hebben. Verhuizen na het eerste jaar is wel goed voor de integratie; het voorkomt dat er internationale ‘enclaves’ ontstaan.”

De internationals moeten wel hun gehele contractduur in de kamer blijven die ze via de universiteit huren. “Als ze tussentijds verhui-

zen, zitten we met gemeubileerde kamers die we pas bij de start van een nieuw semester weer kunnen verhuren”, aldus Van Noort. De universiteit heeft afspraken over dit soort kamers met de SSH&, maar ook met andere bedrijven.

Zilvervisjes

Na de SSH& is het bedrijf Elroto B.V., van de Nijmeegse vastgoedfamilie Hendriks, het grootste bedrijf waar de universiteit voor huisvesting mee samenwerkt. Maar uit reacties van studenten blijkt dat deze ‘veilige’ weg ook niet zonder hobbels is. Toen Jan (“liever geen achternaam”) uit Slowakije eind 2018 met zijn vriendin naar Nijmegen kwam, wilden ze samenwonen. Via het Radboud International Office kwam hij in contact met Elroto B.V. “We kregen een kamer aangeboden aan de St. Canisiussingel”, vertelt Jan. “Eerst had ik het idee dat dit geen serieus bedrijf was. De overeenkomst zag er raar uit, het Engels was slecht en de namen klopten niet.”

Volgens Jan kreeg hij, toen hij erom vroeg, geen foto's van de kamer die hij zou huren. Bij aankomst kwamen de Slowaken erachter dat hun kamer in de kelder was. “Het was erg vies, alsof er maandenlang niemand was geweest. Overal zaten insecten en ik vond een worm in een stoel.” Jan en zijn vriendin maakten schoon en verjoegen een familie zilvervisjes uit hun kamer. Na een maand ging een van de keukenkastjes kapot. “Het duurde vier of vijf maanden voordat dat werd gerepareerd. We

hebben er uiteindelijk wat tape overheen geplakt. Er was veel dat niet werkte, de stofzuigers waren bijvoorbeeld onbruikbaar.”

Dit alles was nog niet zo'n ramp voor Jan, die alweer een tijd weg is uit Nijmegen. “Maar vier weken geleden viel mijn oog op een post in een Facebookgroep.” Iemand uit Jans semester vroeg of anderen hun borg al terug hadden gekregen van Elroto B.V. “Ik checkte mijn account en zag dat ik het geld zeven maanden geleden al terug had moeten krijgen.” Hij besloot bij de universiteit aan de bel te trekken over het kamerverhuurbedrijf.

“Het wonen aan de St. Canisiusseingel beviel me al niet zo goed”, vult Johanna (achternaam bij de redactie bekend) aan. Zij woonde in

hetzelfde pand. “In de regels stond dat de gemeenschappelijke ruimtes schoongemaakt zouden worden, maar dat gebeurde nauwelijks. De douches waren goor en de wc's stonken. Ook was er veel kapot.”

In juni nam Johanna contact op met Elroto B.V., over de 442 euro borg die ze in april terug had moeten krijgen. Ze kreeg als antwoord dat iemand ziek was en het geld daarom nog niet was gestort. Na een paar weken wachten mailde ze nog een paar keer. Uiteindelijk ontving ze in augustus haar borg terug.

'DE DOUCHES WAREN GOOR EN DE WC'S STONKEN'

De Italiaanse Giacomo (achternaam bij de redactie bekend) komt uit Rome, waar hij huisbazen kende die hun woningen erg lieten verslonzen. “Ik dacht dat de mensen in Nederland wat beschaafder waren. Helaas eindigde ik als nog in de rotzooi”, vertelt hij. Ook hij klaagt over de staat van de woning én kreeg zijn borg

niet terug. “Ik ben langsgegaan bij het kantoor van Elroto om er persoonlijk om te vragen. Uiteindelijk heb ik het bedrag teruggekregen. Iemand die ik ken, heeft zes maanden moeten zeuren!”

De Slowaakse Jan is bang dat studenten het geld alleen terugkrijgen als ze erom vragen. “Volgens mij is het intentioneel. Elroto rekent erop dat studenten die Nederland hebben verlaten het vergeten, of vanuit het buitenland geen juridische stappen kunnen ondernemen.”

Goede afspraken

Het probleem met de borg en Elroto B.V. is sinds kort op de Radboud Universiteit bekend. Elco van Noort: “Mijn ervaring is dat het prima mogelijk is goede afspraken te maken met het bedrijf. Ik zal met deze klachten naar Elroto stappen en ik geloof erin dat de problemen dan worden opgelost.” Hij begrijpt wel dat er klachten zijn. “Als je je onheus bejegend voelt in je eigen huis, komt dat heel dichtbij. Studenten hebben soms andere verwachtingen, zeker in een land met de naam dat alles er heel goed geregeld is. Dat betekent niet dat we ze niet serieus nemen. Een organisatie als Elroto B.V. heeft echter een ander belang dan bijvoorbeeld de SSH&S; het is een commercieel bedrijf. De borgkwestie is deels een zaak tussen huurder en verhuurder, we stellen ons terughoudend op, maar we gaan dit zeker met Elroto bespreken.” *

Eigenaar Rob Hendriks van Elroto B.V. reageert op verzoek van Vox op de aantijgingen van studenten. Bij Hendriks is een geval bekend van een kamer die niet schoon opgeleverd werd, omdat de schoonmaker die had gemist. “Dat hebben we zo snel mogelijk opgelost. Er is een aantal huurders dat weinig geeft om hygiëne,

us we staan er niet van te kijken dat huurders klagen over ongedierte. We sturen regelmatig een ongediertebestrijder langs. Maar het is en blijft een studentencomplex waar men rekening dient te houden met elkaar.” Als er iets gerepareerd moet worden, reageert Elroto B.V. naar eigen zeggen zo snel mogelijk. “Soms moet een

onderdeel worden besteld, of zijn huurders alleen 's avonds en in het weekend thuis en mogen we zonder hen de kamer niet op. Hierdoor duurt het langer. Daarnaast worden veel apparaten verkeerd gebruikt, 'geclaimd' en op kamers gezet, of kapot gemaakt door huurders.” De afspraak is dat de borg acht weken na

vertrek wordt overgemaakt. Hendriks: “Soms houden we borg in om kosten voor reparatie of schoonmaak te dekken, wanneer de kamer niet schoon is achtergelaten. De afgelopen periode hebben we alle borgen binnen de gestelde termijn terugbetaald, als huurders netjes hun bankgegevens bij ons hadden achtergelaten.”

Budget per maand (€)	
<u>Inkomsten</u>	
DUO	899
Ouders	12,50
Werk	180
Zorgtoeslag	99
TOTAAL	1190,50
<u>Uitgaven</u>	
Huur	200
Zorgverzekering	120
Collegegeld	250
Levensonderhoud	250
Spotify	5
Twee telefoons*	35
*een voor persoonlijk gebruik, een voor bestuur van de studievereniging	
TOTAAL:	860
Huidige schuld:	6900
Verwachte schuld bij afstuderen:	42.000

Roel Veenstra (19), Engelse taal en cultuur

"Ik houd mijn uitgaven bij in mijn hoofd en met de bankierapp, maar ik weet niet precies waar elke cent heengaat. Ik maak elke woensdag vijftig euro over naar mijn betaalrekening, soms iets meer. De rest zit in spaarpotjes. Geld dat je niet hebt, kun je immers niet uitgeven. Ik maak me zorgen over mijn toekomstige studieschuld, maar de stress zit 'm vooral in mijn huidige financiële situatie. Zo ging mijn nieuwe laptop snel kapot, dat was moeilijk.

Wel heb ik een kamer met een erg lage huur, dat is een lot uit de loterij. Die 12,50 euro van mijn ouders is zakgeld dat ik vroeger kreeg, dat hebben ze nooit stopgezet. Ga ik ze mooi niet vertellen, haha. Mijn ouders steunen me waar het kan, maar niet met geld. Het bangst ben ik voor een grote, onvoorziene uitgave, want ik heb niemand op wie ik financieel kan terugvallen. Dan zou ik een banklening moeten afsluiten, of in het ergste geval moeten stoppen met studeren."

Tekst: Joos de Ruiter / Foto: Duncan de Fey

WAT TE DOEN MET 90 MILJOEN

Is de Radboud Universiteit rijk? Ja, maar het grootste deel van het geld zit 'vast' in gebouwen. Laat onverlet dat het college van bestuur graag meer geld wil uitgeven. Rode cijfers zijn geen vrees, maar een doel. 'Wij proberen meer uit te geven dan er binnenkomt.'

Tekst: Mathijs Noij en Stan van Pelt

Wie na, zeg, tien jaar afwezigheid weer voet zet op de campus, herkent de universiteit nauwelijks terug. Academieggebouw Berchmanium is aangekocht, het Grotiusgebouw neergezet, het Tandheelkundegebouw gerenoveerd, net als het Elinor Ostromgebouw. De Rafter mag dan zijn oude naam hebben behouden, het restaurant heeft een ware gedaanteverandering ondergaan. En dan verrijst er ook nog een kolos van een gebouw op de plek waar ooit het kneuterige Thomas van Aquinostraatje lag. Over tien jaar zal de campus

er wéér heel anders uitzien, nu het Erasmusgebouw op de lijst staat voor renovatie. En wat gebeurt er met het oude bestuursgebouw aan de Comeniuslaan? En met Spinoza?

De lijst met afgeronde en aanstaande bouwplannen op de Nijmeegse campus neemt indrukwekkende vormen aan. En het bijzondere is: de Radboud Universiteit betaalt al deze projecten uit eigen zak. Ze hoeft er nauwelijks een euro voor te lenen. Hoe kan de universiteit dit betalen?

De Radboud Universiteit heeft een eigen vermogen van 306 miljoen euro (2018). Kan de universiteit dit bedrag uitgeven naar eigen

inzicht? Nou, nee. Het overgrote deel van dit vermogen zit vast in stenen en beton: het zijn de gebouwen die de universiteit bezit. Die zet je niet een-twee-drie om in geld. Bovendien: waar moeten de colleges dan plaatsvinden?

Voor de vraag waarom de universiteit zo'n groot eigen vermogen heeft, moeten we terug naar de jaren negentig. Het Rijk was toen eigenaar van alle universiteitsgebouwen, maar wilde daar – onder het mom van decentralisering – vanaf. Het vastgoed kwam in beheer van de universiteiten. De gebouwen waren vanaf dat moment universitair eigendom, maar daar kwamen ook verantwoordelijkheden bij. Zo

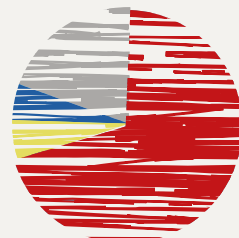
Inkomsten 2018

	Rijksbijdrage	305.000.000
	Collegegeld (incl. cursus-, les-, en examengelden)	41.000.000
	Inkomsten uit werk in opdracht van derden*	181.000.000
	Overige baten**	49.000.000

Totaal: € 576.000.000

* Dit betreft alle onderzoeks- en onderwijsprojecten die in competitie bevocht moeten worden, maar ook bijvoorbeeld de beroepsopleiding van advocaten. Kortom: alle subsidies die binnenkomen via NWO, Europese fondsen, bedrijven of andere beursverstrekkers.

** Bijvoorbeeld parkeergelden, abonnementen bij het sportcentrum, inkomsten bij de Refter en de verhuur van ruimtes aan derden.

Uitgaven 2018

	Personele lasten (salarissen)	394.000.000
	Investerings in nieuwbouw en afschrijvingen op bestaande gebouwen*	32.000.000
	Huisvestingslasten**	28.000.000
	Overige lasten:	111.000.000

Totaal: € 565.000.000

* Gebouwen, maar ook sommige spullen, worden na verloop van tijd minder waard. Dit waardeverlies gaat de boeken in als afschrijvingen.

** Onderhoud van de gebouwen, schoonmaak, gas/water/licht, et cetera.

**EXPLOITATIERESULTAAT 2018:
+ € 10.284.000**

moesten onderhoud en nieuwbouw voortaan uit eigen zak betaald worden. In de jaren die volgden sprong de Radboud Universiteit daarom voorzichtig om met haar financiën, met als gevolg: positieve jaarresultaten en een groeiend vermogen.

Terug naar 2019. Die ruim 300 miljoen kan dus niet zo maar uitgegeven worden. Wie wil weten hoeveel geld de universiteit wél op de plank heeft liggen, kan in de jaarrekening beter de zogeheten liquide middelen opzoeken. Dat is het geld dat de universiteit in kas heeft. Eind 2018 stond die teller op 91 miljoen euro. Nog altijd geen kleingeld.

Overige lasten ←	
Grond- en hulpstoffen	25.486.000
Diensten aan derden	35.190.000
Inkomensoverdrachten*	8.739.000
Inventaris, apparatuur en leermiddelen	19.746.000
Reis- en verblijfkosten	8.379.000
Overig	13.632.000
Totaal:	111.000.000 euro

*excl. ziekenhuis werkplaatsfunctie

Bron: Jaarrekening Radboud Universiteit 2018

Belangrijkste vastgoedprojecten sinds 2014

Grotius
in gebruik juli 2014
(nieuwbouw)

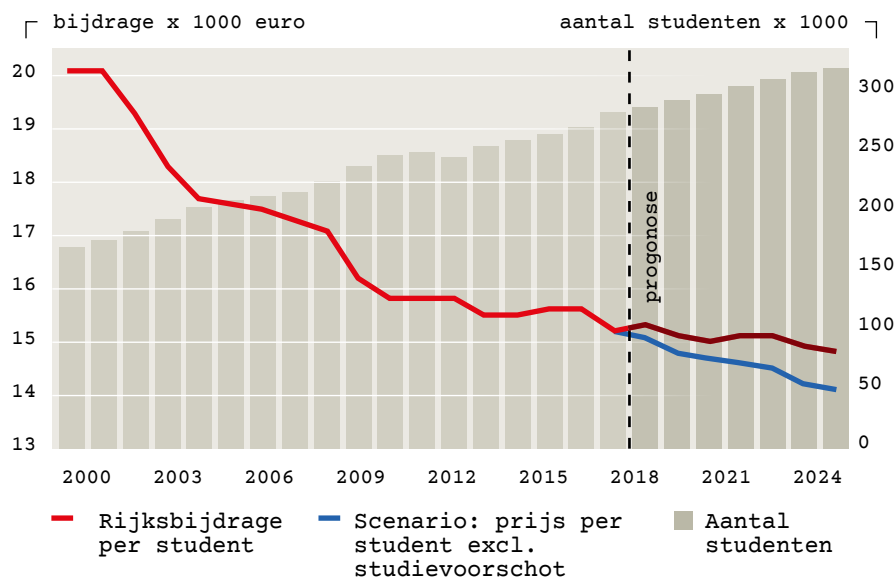

Trigon
in gebruik april 2016
(renovatie)

Tandheelkunde
in gebruik september 2016
(renovatie)

Bekostiging per student

De rijksbijdrage die de Radboud Universiteit jaarlijks ontvangt, is in de loop der jaren gestegen. Zetten we die stijging af tegen de toenemende studentenaantallen, dan ontstaat echter een ander beeld. Kregen universiteiten in het jaar 2000 nog zo'n 20.000 euro per student, nu is dat bedrag gezakt naar ruim 15.000 euro.

Bron: VSNU

Wat voor plannen heeft de universiteit met dat geld?

De Radboud Universiteit wil de komende jaren (tot 2023) maar liefst 144 miljoen euro investeren in vastgoed. Dat geld gaat deels naar het Maria Montessorigebouw (ongeveer 75 miljoen), maar ook het Erasmusgebouw moet op termijn worden aangepakt. Andere projecten: het renoveren van de Prekliniek, waar de medische faculteit huist, en het zogenaamde centrumplan, dat de omgeving rondom het Erasmusgebouw aantrekkelijker moet maken. In 2023 zijn de liquide middelen in de begroting daarom gezakt tot zo'n 20 miljoen euro, verwacht de universiteit zelf. Die 20 miljoen is de ondergrens die het toezichhoudende stichtingsbestuur heeft gesteld: met dat geld in kas kan de universiteit alle salarissen en facturen netjes betalen.

Wacht even. Wetenschappers klagen over werkdruk en onzekerheid. Waarom gaat dáár geen geld naartoe?

Het college van bestuur heeft tientallen miljoenen euro's in kas, terwijl veel wetenschappers gebukt gaan onder werkdruk en moeten strijden voor een vast contract. Dat is een deel van de werkelijkheid, erkent Wilma de Koning, vicevoorzitter van het college van bestuur. Volgens haar stelt de universiteit echter alles in het werk om de problemen op de werkvloer weg te nemen, ook in financiële zin. Bijvoorbeeld door sneller vaste contracten te geven. "Wat nodig is, is een cultuuromslag", zegt De Koning.

€ 23,8 mln

Elinor Ostrom
in gebruik januari 2018
(renovatie en uitbouw)

€ 10,9 mln

Berchmanium
in gebruik november 2018
(renovatie)

€ 74,5 mln

Maria Montessori
in gebruik januari 2021
(nieuwbouw)

“Vaste aanstellingen moeten weer de standaard worden. Er is op dit moment geen financiële noodzaak om iemand die goed functioneert en aan de criteria voldoet geen vast contract te geven. Die boodschap willen wij als bestuur uitspreken en daarop hebben we bijvoorbeeld ons tenuretrack- en Vidi-beleid ingericht.”

De Koning maakt wel een kanttekening: op de universiteit is het nu eenmaal zo dat veel wetenschappers werken op projectbasis, gefinancierd uit de tweede en derde geldstroom (beurzen voor een beperkte periode, bijvoorbeeld van NWO of bedrijven). De Koning: “Dit tijdelijke geld omvat 40 procent van onze begroting. Die mensen kunnen we niet allemaal een contract aanbieden, want dan zadel ik mijn opvolger op met een enorm probleem, omdat die middelen op lange termijn niet gegarandeerd zijn.”

De cultuur van de hand op de knip houden is er de afgelopen decennia ingeslopen. “Toen wij in de jaren negentig eigenaar werden van ons vastgoed, gaf de overheid ons de opdracht voorzichtig om te springen met onze financiën. Sparen was toen heel normaal. We moesten voortaan immers zelf opdraaien voor onderhoud, renovatie en nieuwbouw. Die opdracht hebben we heel goed uitgevoerd.”

De Koning noemt het “heel raar” dat universiteiten nu vanuit Den Haag de wind van voren krijgen. D66-fractievoorzitter Rob Jetten vergeleek universiteitsbestuurders onlangs met Dagobert Duck en noemde ze “trotse bezitters van honderden miljoenen eigen vermogen,

opgebracht door belastingbetalers, dat niet ten goede komt van studenten en docenten”.

Wil de Radboud Universiteit dan helemaal geen extra geld uitgeven?

Jawel. Het Haagse verwijt aan universiteiten dat zij miljoenen oppotten, is niet aan dovemansoren gericht. “Wij gaan hard ons best doen om een negatief exploitatieresultaat te laten zien, door geld uit te geven aan onderwijs, onderzoek

**‘DE OVERHEID
GAF OPDRACHT
VOORZICHTIG
OM TE SPRINGEN
MET ONZE
FINANCIËN’**

en gebouwen”, zegt directeur financiën Peter Bosman. Het mag vreemd klinken, maar ondanks begrotingen waarin ruimte is voor extra uitgaven, boekte de universiteit over het jaar 2018 toch een positief resultaat. En ook over 2019 zal dat zo zijn, verwacht Bosman. “We kunnen ons nu een negatieve begroting veroorloven. Maar het blijkt nog niet zo gemakkelijk die te realiseren.”

Zo kreeg de universiteit in de zomer van 2018 van het ministerie onverwachts een extra bedrag van vijf miljoen euro uitgekeerd vanwege de toegenomen studentenaantallen. Bosman: “Wij hebben daarvan drie miljoen rechtstreeks aan de faculteiten gegeven. Zij moeten zelf bedenken hoe ze dit geld het beste kunnen besteden. De overige twee miljoen is gereserveerd voor interfacultaire samenwerkingsprojecten.”

Maar die euro’s zijn daarmee niet zo maar uitgegeven. Medewerkers moeten worden gevonden, projectplannen geschreven, gebouwen ontworpen – daar is tijd voor nodig. Wilma de Koning: “Wij zeggen tegen faculteiten: zorg dat je nu al de vacatures voor 2020 uitzet, anders ben je te laat. We zitten momenteel ook met een moeilijke arbeidsmarkt: goed personeel is schaars. Mede daaruit is onze nieuwe Radboud-campagne ‘Je bent nodig’ ontstaan.”

Wat is de rol van de faculteiten?

Het overgrote deel van de inkomsten van universiteiten is afkomstig van de overheid, dat is de rijksbijdrage. En zoals Den Haag de pot geld voor het hoger onderwijs verdeelt onder universiteiten en hogescholen, zo sluisde de universiteit de middelen op haar beurt weer door naar haar faculteiten. Dat gebeurt op een zo eerlijk mogelijke manier: “Veel van de verdeelprincipes die het ministerie hanteert, nemen wij over”, zegt financieel directeur Peter Bosman daarover. “Zo kijken wij ook naar de studentenaantallen

COLUMN

Lucy's law

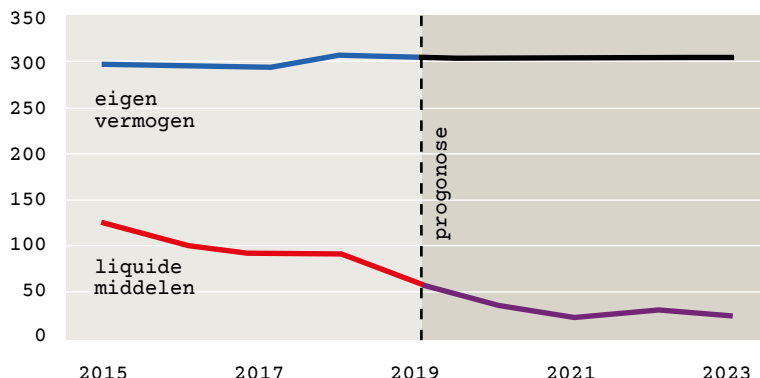
Lucienne van der Geld is docent notarieel recht en juridisch directeur van Netwerk Notarissen.

Stank

'Geld stinkt niet', het betekent zo veel als 'het maakt niet uit hoe je je geld verdient hebt'. In mijn werk is dat onwaar: bij erfenissen en echtscheidingen kan het geld flink stinken. Als je namelijk geld erft met een criminele herkomst, dan loop je het risico dat je je als erfgenaam schuldig maakt aan witwassen, als je weet of had kunnen weten dat het geld met criminele activiteiten is verdiend. Zodra je daar lucht van krijgt, stop dan met het uitgeven van het geld en ga naar de officier van justitie. De moeder van de vermoorde Michael Vane koos een andere route: via bankrekeningen in Zwitserland probeerde zij het geld van de erfenis van haar zoon legaal te maken. Michael Vane was een van de eerste slachtoffers van de drugsoorlog in de jaren negentig van de vorige eeuw: zijn lichaam werd gevonden in een uitgebrande auto. Moeder Vane's route werd opgemerkt door het OM en ze werd veroordeeld wegens witwassen – omdat het geld stonk. In het huwelijk van Isabel en John werd geld ook een dingetje: John verdiende zijn geld met duistere zaken. Isabel kwam in gewetensnood toen hun financiële welvaart hand over hand groeide. Deze spanning kon hun huwelijk niet aan, John en Isabel gingen scheiden. Van de 10 miljoen euro gezamenlijk vermogen accepteerde zij – na lang aandringen van John, want ze wilde in eerste instantie niks – in plaats van de helft waar ze recht op had: 'maar' 2 miljoen euro. Gelet op haar leeftijd en maatschappelijke positie zou zij haar verdere leven vrij van financiële zorgen zijn. Met andere woorden: ze kreeg geen cent te veel om haar uitgavenpatroon van tijdens het huwelijk ook na de scheiding voort te kunnen zetten. De belastingdienst vond dat ze daarmee een schenking deed aan John en dat hij schenkbelasting moest betalen. De Hoge Raad stelde de belastingdienst in het gelijk. Voor Isabel mocht het geld dan stinken, voor de belastingdienst allerminst.

Liquide middelen en eigen vermogen Radboud Universiteit

in miljoenen

en het aantal promoties. Elke faculteit krijgt een bedrag per student, per diploma en per afgeronde promotie.”

Toch wijkt het interne verdeelmodel hier en daar af van dat van het ministerie. “Ons interne model maakt gebruik van grotere vaste voeten, dat zijn bedragen die constant blijven. Het deel dat afhankelijk is van flexibele variabelen – denk aan de studentenaantallen – is kleiner. Het neemt ongeveer 40 procent van het verdeelmodel voor zijn rekening.” Verdubbelen de studentenaantallen bij pak 'm beet rechten, dan krijgt de juridische faculteit dus niet opeens twee keer zo veel geld. En andersom: vallen de inschrijvingen tegen, dan verkeert de faculteit niet meteen in financiële nood. Bosman: “We moeten zorgen voor rust en stabiliteit.”

De faculteiten, ten slotte, zijn behoorlijk zelfstandig als het op financiën aankomt. Ze mogen zelf bepalen hoe ze hun geld intern verdelen (binnen de wettelijke kaders). Iedere faculteit hanteert daarvoor haar eigen regels. Wel moet de facultaire begroting aan de medezeggenschap worden voorgelegd en is het aan het college van bestuur die optelsom goed te keuren.

Bezuinigingen vanuit Den Haag

In mei presenteerde de commissie-Van Rijn haar rapport, met het advies om tientallen miljoenen euro's van de alfa-, gamma- en medische wetenschappen naar bèta en techniek te schuiven. Reden: Nederland heeft meer gekwalificeerde mensen nodig vanuit die laatste hoek om economisch mee te kunnen blijven doen. Het rapport sloeg in als een bom, vooral op brede universiteiten als de Radboud Universiteit. Nijmegen zou in 2022 vier miljoen euro

minder ontvangen uit Den Haag; de jaren daarna gaat het om jaarlijks drie miljoen.

Op Prinsjesdag werd bovenop de reeds aangekondigde bezuiniging, ook het schrappen van de renteverhoging op studieleningen aangekondigd (de minister trok dit plan in juni in onder druk van de Kamer). Dat geeft op langere termijn een miljoenenkorting. En dan hebben we het nog niet eens over de terugkeer van de basisbeurs, wat een Kamermeerderheid lijkt te

'WE DELEN NU RUIMHARTIGER UIT AAN DE FACULTEITEN'

willen (zie pagina 6). Gaat er dan een streep door de extra onderwijsinvesteringen die universiteiten uit Den Haag krijgen omdat het leenstelsel ingevoerd is?

In reactie op het schommelende beleid in Den Haag maant het Nijmeegse universiteitsbestuur tot kalmte. Voor de komende twee jaar heeft het college al toegezegd géén geld naar de bèta's te schuiven ten koste van andere faculteiten. Maar ook voor de langere termijn moeten de faculteiten vooral plannen blijven maken, is de boodschap. “We delen nu ruimhartiger uit aan de faculteiten”, zegt Wilma de Koning. “We weten: als er ergens tekorten ontstaan, kunnen we die opvangen. Dat geldt ook voor de Van Rijn-korting. Maar het betekent ook weer niet dat we willekeurig geld gaan uitgeven.” *

NIEUWS UIT DE OR EN DE USR

www.radboudnet.nl/medezeggenschap
www.numedezeggenschap.nl

PUNT!

USR

FOTO: LEON ANDRIESEN

↙
V.l.n.r.: Bart Zonneveld,
Hans Kunstman en Lotte
Dirchs vormen dit jaar
het USR-presidium.

Dag allemaal,

Het nieuwe collegejaar is weer van start en dat betekent natuurlijk ook weer een nieuwe medezeggenschap. Zo is de universitaire studentenraad (USR) weer vernieuwd. Met veertien enthousiaste studenten van verschillende studies en partijen gaan we er het komende jaar voor zorgen dat het bestuur van de universiteit genoeg rekening houdt met studenten. Ook zetten we initiatieven op om het onderwijs en het Nijmegen studentleven te verbeteren.

Hoewel de raad in de huidige samenstelling pas in september is begonnen, willen we even terugblikken op wat er eind vorig studiejaar in de studentenraad speelde. In juni waren alle studenten aan zet: verkiezingen. Die waren er niet alleen voor de USR. Bij veel opleidingen en faculteiten kon er ook gestemd worden voor opleidingscommissies en facultaire studentenraden. De uitslag bij de USR verschilde weinig van die van vorig jaar: partijen asap en AKKURAatd behaalden elk weer vier zetels. De overgebleven zes zetels zijn zoals elk jaar voor vertegenwoordigers van verschillende koepelverenigingen.

Voordat wij, de veertien nieuwe raadsleden, aan de slag gingen, hadden onze voorgangers in juli nog een formele vergadering met het college van bestuur van de universiteit. In deze vergadering bespraken we de nieuwe strategie van de Radboud Universiteit, genaamd *A significant impact*. Ondanks kritiek van enkelen dat de doelen niet concreet

genoeg geformuleerd zijn, heeft de medezeggenschap de strategie goedgekeurd.

De komende periode wordt een spannende tijd voor de universiteit en de medezeggenschap. Vanuit de overheid zijn bezuinigingen op het onderwijs aangekondigd. Verder wordt geld van alfa-, gamma- en medische wetenschappen verschoven naar de bèta- en techniekstudies, wat voor de RU als geheel nadelig uitpakt. De USR gaat met het college van bestuur in gesprek over de gevolgen van deze bezuinigingen. Ook zullen wij erop toezien dat het geld dat de universiteit krijgt door afschaffing van de basisbeurs goed geïnvesteerd wordt in de kwaliteit van het onderwijs.

Juist in onzekere tijden is het belangrijk om goed samen te werken. Om de samenwerking te bevorderen hebben we er als USR voor gekozen geen voorzitter en vicevoorzitter aan te wijzen, maar een presidium, bestaande uit drie gelijkwaardige presidiumleden. Met deze gezamenlijke verantwoordelijkheid kan de USR zich sterk maken voor de studentenbelangen. Ook al zijn we het niet altijd met elkaar eens ...

Liefs,
De Universitaire Studentenraad
Wij zijn bereikbaar via usr@ru.nl, of kom langs op ons kantoor in TvA 1.

WIE EEN TIKKIE STUURT, MAG ZICH NEDERLANDER

Voor Nederlanders is het de normaalste zaak van de wereld: pinnen. Zelfs een kopje koffie in de Refter reken je af met je bankpas. Maar onze cultuur van (contactloos) betalen drijft buitenlanders soms tot wanhoop. De Duitse Antonia Leise beschrijft in vijf stappen hoe studenten uit den vreemde zich de Nederlandse geldgewoontes eigen kunnen maken.

Tekst: Antonia Leise / Illustratie: Roel Venderbosch

Toen ik in 2016 naar Nederland verhuisde, had ik de nodige ideeën over de verschillen tussen de Nederlandse en mijn eigen Duitse cultuur. Sindsdien heb ik kennisgemaakt met allerlei Nederlandse cultuuruitingen – van fietssnelwegen tot het concept ‘gezelligheid’. Toch blijven sommige kwesties een mysterie, zoals wat er nou precies in bitterballen zit.

Het opvallendste antropologische kenmerk is in mijn ogen echter: de manier waarop Nederlanders omgaan met geld. Na meer dan drie jaar nauwkeurige observatie ben ik erin geslaagd een vijfstappenplan op te stellen dat je een expert maakt in de geldgewoontes van de Nederlander.

1. GEEN CASH, ALLEEN PINNEN

De eerste stap op weg naar financieel Nederlanderschap is een simpele: pin! Nederland is het pinvriendelijkste (en cash-onvriendelijkste) land waar ik ooit ben geweest. Er bestaan vast landen waar nóg meer wordt gepind dan hier, maar voor mij was het echt een cultuurschok.

Waar ik vandaan kom, is het compleet onmogelijk iets te pinnen dat minder dan vijf euro kost. Ja oké, in Berlijn vind je misschien wel een hippe ijsjeswinkel waar je vega-

nistische bolletjes ijs in matchasmaak kunt betalen met bitcoins, maar zelfs in het hipsterigste restaurant in de hipsterigste stad van Duitsland mag je nog steeds overal contant betalen. Op de Nijmeegse campus lukt het je niet eens een kop koffie met muntgeld af te rekenen.

2. CONTACTLOOS BETALEN

Punt twee is een concept waar ik me nog tien jaar over zal blijven verbazen: contactloos betalen. Voor mijn Nederlandse vrienden is betalen door je pinpas even tegen een apparaatje aan te houden echter een tweede natuur. Mijn Duitse bank en ik proberen al sinds ik verhuisd ben naar Nijmegen uit te vogelen hoe de contactloze functie van mijn pinpas werkt. Na drie jaar heb ik intussen alle hoop opgegeven dat dat ooit gaat lukken.

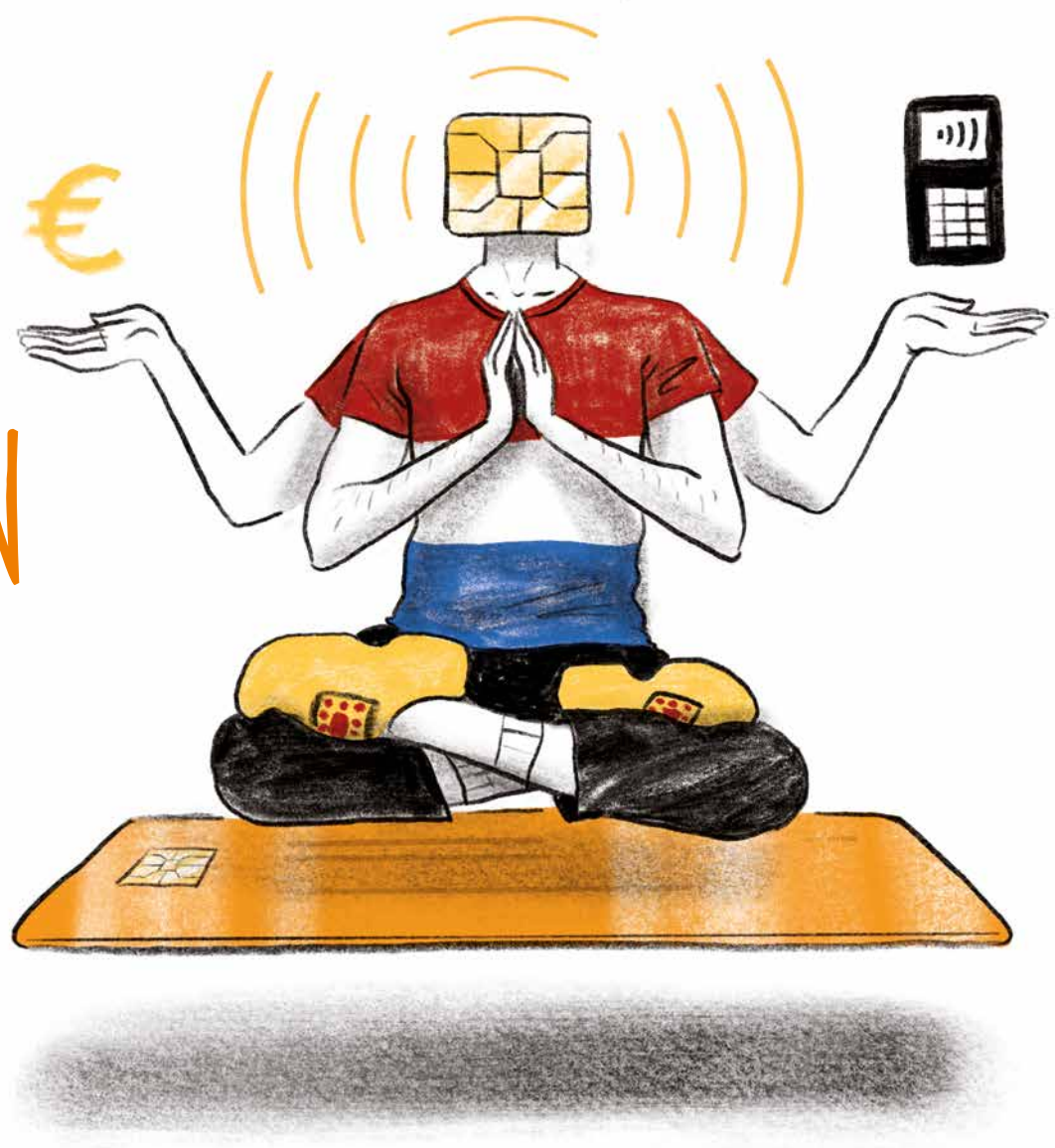
Dat ik met mijn Duitse pinpas niet contactloos kan betalen, is een van de redenen dat ik laatst een Nederlandse bankrekening heb geopend. Dat was de enige manier om ook luxe koffies met een siroopsmaakje uit de koffieautomaat in de UB te kunnen halen. Ik ben ook maar een mens.

3. IDEAL

Telkens als ik moet betalen met iDEAL, breekt mij het angstzweet uit. IDEAL is de bron van mijn nachtmerries en de reden dat je mij vaak tegen mijn computer kunt horen schreeuwen als ik online iets wil kopen.

Ja, iDEAL is een handige manier om geld over te maken. Het is alleen nogal irritant dat het systeem niet samen wenst te werken met mijn niet-Nederlandse bankrekening. Ik denk niet dat Nederlanders beseffen hoe vaak ze dingen betalen met iDEAL, en hoe lastig het is wanneer je dat niet kunt.

NOEMEN

4. TIKKIE

Heb je iDEAL weten te integreren in je leven, dan ben je praktisch al een Nederlander. Denk echter niet dat je vervolgens rustig achterover kunt leunen. Om een waar inheems niveau van online betalen te bereiken, moet je je verdiepen in de betaalapps, waarvan Tikkie de bekendste is.

Ik heb waarschijnlijk nooit verbaasder gekeken dan toen ik hoorde dat je geld kan overmaken via WhatsApp. Ik denk dat je, als je de vorige zin hardop voorleest en dan je oren spitst, een Duitse bankmedewerker een beroerte kan horen krijgen. Ik probeerde laatst mijn creditcardlimiet te verhogen bij de bank in mijn thuisstad, waar ik al meer dan tien jaar klant ben, en via de telefoon werd mij te verstaan gegeven dat ik, om dat te regelen, persoonlijk naar Duitsland zou moeten afreizen. Zo zie je de verschillen maar eens.

5. WIEBETAALWAT

Ook als je Tikkie kunt aftikken ben je er nog niet. Pas wanneer je WieBetaaltWat gebruikt, ben je financieel ultiem Nederlands. Zoals de naam doet vermoeden is WieBetaaltWat dé manier om rekeningen te splitsen, *to go Dutch*, als het ware. De app bevat elk aspect van Nederlandse geldgewoontes. Het werkt exact, simpel en volledig buiten het concept van fysiek geld om.

In bijna elk ander Europees land kun je na afloop van een groepsetentje een hoop verwarde onderlinge uitwisselingen van brief- en muntgeld aanschouwen, maar Nederlanders hebben daar een app voor. En hij werkt ook hartstikke goed. Uiteraard.

Pas wanneer je dit hoogste niveau van online geldzaken regelen hebt bereikt, begrijp je waarom Nederlanders zo relaxed zijn. Die ontspannen levenshouding is niet het gevolg van het legale blowen of het voortdurende fietsen, maar van de complete controle over hun administratie, die zij bijna volledig online kunnen afhandelen. ★

PORTRET

Budget per maand (€)

Inkomsten

Salaris	2000
DUO	0
Zorgtoeslag	99

TOTAAL 2099

Uitgaven

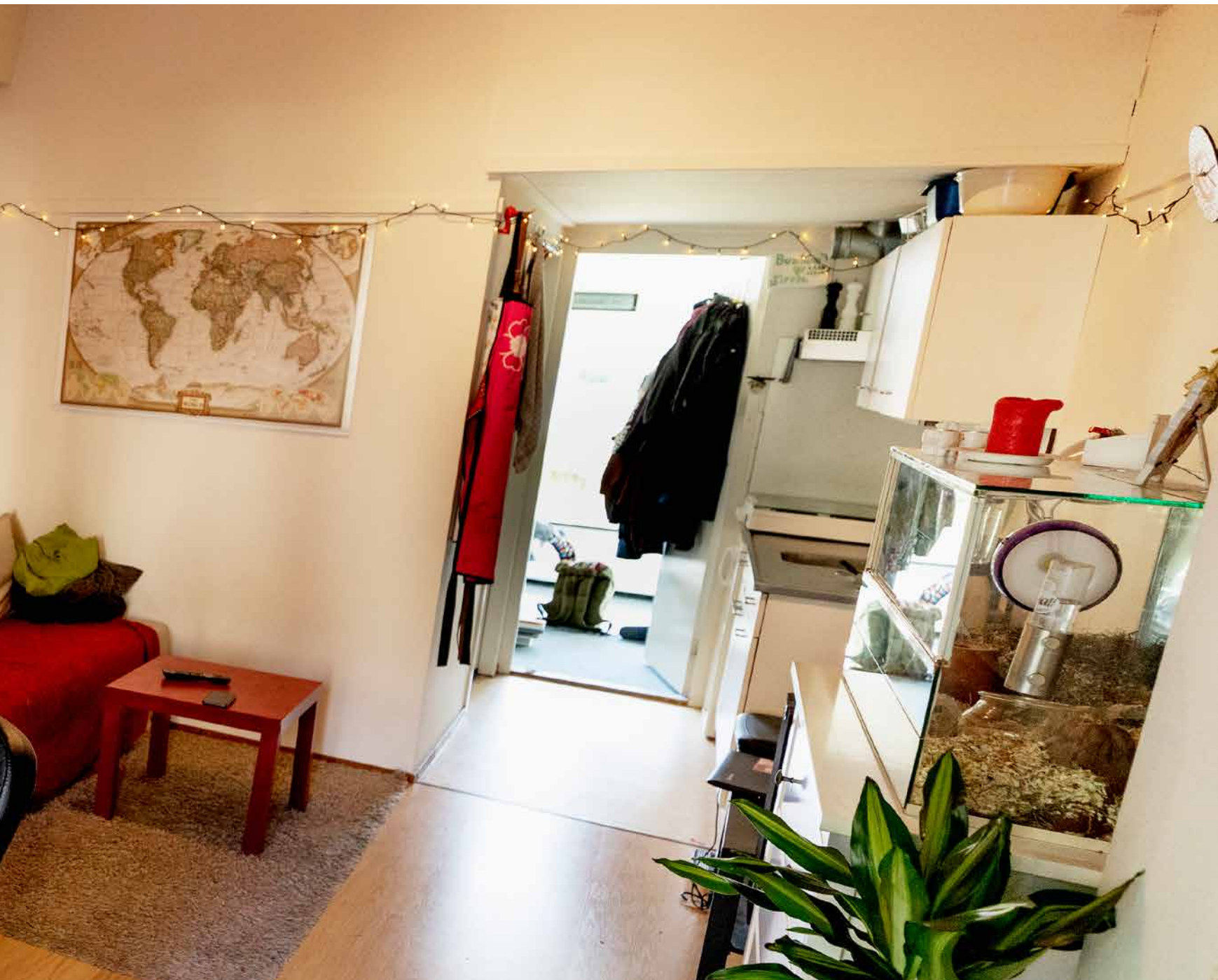
Huur	250
Zorgverzekering: betaald door ouders	
Autokosten	125
Telefoon	15
Abonnementen	18,50
Boodschappen	140
Leuke dingen (sport, sociaal)	250
Cadeaus	50
Kleding	40

TOTAAL 888,50

Huidige studieschuld: 3500

Verwachte studieschuld
bij afstuderen: 3500

Kirsten Kingma (23), Informatica

"Ik heb nu geen geldnood, omdat ik fulltime werk. Ik werk op twee scholen als docent informatica. Ik moet wel nog mijn bachelor halen, maar dat is alleen nog de scriptie. Daarna ga ik de educatieve master doen. Ik heb altijd baantjes gehad: bijles geven, vakkenvullen, bij de Mediamarkt, of als studentassistent. Daardoor heb ik nooit veel hoeven lenen, dus mijn studieschuld is erg laag. Nu ik meer verdien, spaar ik flink, voor een hypotheek later.

Wil ik een impulsaankoop doen, dan vraag ik me af of ik dat artikel wel echt nodig heb. Als het antwoord nee is, koop ik het meestal niet. Als ik wel een keer zo'n aankoop zou doen, kocht ik een sporthorloge of een zijden dekbedovertrek. Dat lijkt me echt luxe. Samenwonen helpt ook behoorlijk met kosten besparen: je deelt de huur, boodschappen en abonnementen zoals Spotify en Netflix. Mijn duurste bezit is mijn auto, die heb ik tweedehands gekocht voor 2700 euro. Ik ga hem morgen ophalen, zin in!"

Tekst: Joos de Ruiter / Foto: Duncan de Fey

KLIMMEN LADDER

Hoogopgeleide ouders weten hoe ze hun kinderen moeten helpen bij hun huiswerk en zijn beter in staat hun kroost naar het vwo te pushen dan ouders met een laag opleidingsniveau. Kinderen uit een goed milieu hebben daardoor anno 2019 nog altijd meer kansen in het onderwijs en op de arbeidsmarkt.

Tekst: Ken Lambeets / Illustratie: Gloedcommunicatie

OP DE SOCIALE IS EEN KUNST

Studeer je aan de universiteit, dan is de kans groot dat je ouders ook academisch geschoold zijn.

Het is nog altijd zo dat kinderen van hoogopgeleide, welgestelde ouders in Nederland betere kansen hebben. De Nijmeegse socioloog Margriet van Hek doet onderzoek naar onderwijs en ongelijkheid. Volgens haar zouden scholen meer kunnen doen om kinderen gelijke kansen te bieden voor de toekomst.

De overgang van de basis- naar de middelbare school is een bepalend moment in het leven van jonge pubers. Op dit kruispunt wordt besloten of ze naar vmbo/mavo, havo of vwo gaan. Volgens Van Hek toont onderzoek aan dat deze vroege differentiatie ongelijkheid in de hand werkt. "Hoe langer je alle leerlingen bij elkaar houdt, hoe meer je ongelijkheid in het onderwijs bestrijdt", zegt ze.

In Nederland zijn kinderen meestal twaalf jaar als ze de basisschool verlaten. In Duitsland en Oostenrijk ligt het keuzemoment nog eerder, rond het tiende jaar. In de Verenigde Staten weten kinderen pas na de middelbare school hoe ze verder gaan.

"Twaalf jaar is een redelijk jonge leeftijd om de kinderen uit elkaar te halen", zegt Van Hek. "Het voordeel van later differentiëren is: goed presterende leerlingen tillen de minder presterende leerlingen naar een hoger niveau. Als je ze langer bij elkaar houdt, profiteren de minder

goed presterende leerlingen daarvan. Het klopt dat sterke leerlingen dan minder uitgedaagd worden, maar dat weegt niet op tegen de voordelen voor de rest."

Schaduwonderwijs

Al met al is Nederland een land waarin je kansen voor een belangrijk deel worden bepaald door je inzet, doorzettingsvermogen en intelligentie. Toch bestaat ook hier een verband tussen het opleidingsniveau van ouders en onderwijsprestaties van kinderen. Volgens *De Staat van het Onderwijs*, het jaarlijkse rapport van de Onderwijsinspectie in Nederland, stromen kinderen van hoogopgeleide ouders vaker zonder vertraging door naar havo en vwo, terwijl kinderen van laagopgeleide ouders vaker blijven zitten of na een verwijzing uitstromen naar speciaal basisonderwijs of vmbo. Dat is volgens het onderwijsrapport deels te verklaren vanuit verschillen in aanleg van de kinderen – de genen, zeg maar.

Er zijn echter ook andere verklaringen. Kinderen van hoogopgeleide ouders beschikken over hulpbronnen die andere kinderen niet hebben, in de eerste plaats van financiële aard. Hun ouders betalen sneller bijles voor hun kroost, zoals een extra cursus om bepaalde vakken op te krikken voor de Centrale Eindtoets of zogenaamd schaduwonderwijs (privaat bekostigd, aanvullend onderwijs, red.) op de middelbare school.

Niet alleen geld speelt een rol. "Bij hoger opgeleide ouders botst de thuiscultuur minder met de cultuur op school", zegt Van Hek. "Dat betekent onder andere dat hoogopgeleide ouders hun kinderen beter kunnen helpen met werkstukken, huiswerk en toetsen leren. Ze weten ook beter hoe het onderwijssysteem werkt."

Tot slot zijn er de sociale contacten van de ouders. "Hoogopgeleide ouders kunnen hun kinderen makkelijker aan een goede stageplek helpen. En als hun kinderen moeite hebben met wiskunde, kennen ze wel iemand die hun kennis kan bijspijkeren."

Schifting

Het onderzoeksrapport *De Staat van het Onderwijs* noemt ook het lerarentekort als een grote motor van ongelijkheid. Dat tekort is ongelijk verdeeld: scholen met meer allochtone en kansarme leerlingen hebben veel meer

'HOOGOPGELEIDE OUDERS HELPEN HUN KINDEREN AAN EEN GOEDE STAGEPLEK'

moeite leraren te vinden dan andere scholen. Een mogelijke verklaring is de werkdruk. Ondanks de betere randvoorwaarden op scholen met leerlingen die meer begeleiding nodig hebben – denk aan kleinere klassen of meer handen in de klas – is er meer ziekteverzuim en personeelsverloop dan op basisscholen met meer kinderen van hoger opgeleide ouders. Van Hek: “Door die schifting van docenten worden ook de verschillen tussen scholen groter.”

Docenten hebben op nog een andere manier invloed op de prestaties van kinderen. “Leerlingen van wie docenten hoge verwachtingen hebben, presteren beter. Die verwachtingen blijken weer samen te hangen met de sociaaleconomische status van de ouders.”

Hetzelfde curriculum

Ook de ongelijkheid in de Nederlandse samenleving werkt door in het Nederlands onderwijs. Doordat wijken enigszins gesegregeerd zijn en ouders hun kind vaak naar de dichtstbij-

zijnde basisschool brengen, zitten kinderen uit meer of minder welgestelde wijken vaak op aparte scholen.

Ook op de middelbare scholen lijkt de ongelijkheid echter te groeien. “Vroeger waren er meer brede schoolgemeenschappen in Nederland”, zegt Van Hek. “Ik ben naar een school geweest waar mavo, havo en vwo naast elkaar zaten. Er komen meer aparte gymnasia en aparte vmbo-scholen, waardoor vwo’ers en vmbo’ers elkaar minder vaak tegenkomen in het onderwijs.”

Tegelijkertijd doet de Nederlandse overheid haar best om de verschillen tussen scholen zo klein mogelijk te houden. “Het onderwijs in Nederland is vrij gestandaardiseerd. Scholen moeten tot op zekere hoogte hetzelfde curriculum aanbieden en de verschillen in docent-salarissen zijn niet groot. In de Verenigde Staten zijn de verschillen tussen middelbare scholen veel groter.”

Stapelen

Dat hier geen Amerikaanse verschillen zijn tussen scholen, wil niet zeggen dat alles goed loopt. Ook in schooladviezen is de ongelijkheid de laatste twintig jaar toegenomen. Neem de Centrale Eindtoets (opvolger van de Cito-toets, red.), in de jaren zestig ingevoerd vanuit het idee dat alle kinderen gelijke kansen moeten krijgen en dus langs dezelfde meetlat worden

EERSTEGENERATIESTUDENTEN

Traditiegetrouw kent de Radboud Universiteit een groot aantal eerstegeneratiestudenten. Dat zijn studenten wiens ouders niet aan de universiteit studeerden. De afgelopen twintig jaar schommelde het aandeel rond de 70 procent, vorig collegejaar betrof het 64 procent van de studenten.

In een veelgelezen artikel op voxweb.nl merkte hoogleraar Cultuurgeschiedenis Jan Hein Furnée recent op dat de universiteit rekening moet houden met deze studenten, bijvoorbeeld door het voorstelrondje in de eerste werkcolleges in de propedeuse op een laagdrempelige manier te organiseren. Het

idee daarachter: verschillende studenten stellen zichzelf in de eerste weken de vraag of ze gezien hun familieachtergrond wel thuishoren op de universiteit. Docenten moeten zich bewust zijn van het grote aantal eerstegeneratiestudenten op de universiteit, zegt ook Van Hek, wier eigen ouders niet aan de universiteit hebben gestudeerd. “Het is mooi dat deze studenten op de universiteit zijn beland, we moeten ze ook hier proberen te houden. Docenten komen zelf vaak uit een gegoed milieu, ze zijn zich niet altijd bewust van de impact van hun opmerkingen. Bewustwording is een eerste belangrijke stap.”

'LEERLINGEN VAN WIE DOCENTEN HOGE VERWACHTINGEN HEBBEN, PRESTEREN BETER'

gelegd. Dat idee lijkt ondertussen verleden tijd, want inmiddels is het lerarenadvies even doorslaggevend voor de schoolkeuze als de Centrale Eindtoets.

Wat blijkt nu? Kinderen van hoogopgeleide ouders hebben meer kans op een vwo-advies van hun leraar dan kinderen van laagopgeleide ouders. "Dat effect is toegenomen en dat is een probleem", zegt Van Hek. "Hoe dat komt? Misschien doordat hoogopgeleide ouders in de basisschool vaker druk zetten op de docent. Zij zeggen: 'Jij geeft havo-advies, maar ik wil dat mijn kind naar het vwo gaat.'"

Als kinderen met een lager advies van hun docent toch goed scoren op hun Centrale Eindtoets, wordt dat advies soms naar boven bijgesteld. Dat gebeurt in ongeveer een kwart van de gevallen, maar vaak pas nadat de aanmeldings- en plaatsingstrajecten bij het voortgezet onderwijs voorbij zijn. Daarom lukt het leerlingen met een bijgesteld advies niet altijd een plaats te vinden op het geadviseerde niveau. Dit belemmert de ontwikkeling van leerlingen van laagopgeleide ouders. Adviezen naar beneden bijstellen, gebeurt dan weer veel minder, wat in het voordeel speelt van kinderen van hoogopgeleide ouders.

Alles bij elkaar kan de overheid de ongelijkheid in de samenleving op verschillende manieren bestrijden via het onderwijs, zegt Van Hek. Ze zet ze nog even op een rijtje. "Houd kinderen zo lang mogelijk bij elkaar. Zet in op het behoud van brede scholen. Zorg dat stapelen (door studie op studie te stapelen een steeds hoger onderwijsniveau bereiken, red.) gemakkelijk is. Onderzoek de gevolgen van de volgorde lerarenadvies-eindtoets en probeer mogelijke negatieve effecten tegen te gaan. En standaardiseer het onderwijs zoveel mogelijk, zodat er zo weinig mogelijk verschillen zijn tussen scholen. Nederland doet het niet slecht, maar kan zeker nog stappen zetten." *

Radboud **in'to** Languages
opent nieuwe werelden

Boostcamps

Intensieve trainingen
van één dag

Communicatie

Snellezen • Overtuigend presenteren •
Foutloos Nederlands

English

Grammar • Presenting with Impact •
Pronunciation • Emailing •
The Power of Words

van 18 t/m 28 november

www.into.nl

Karaktervolle locaties

Vergader- en Conferentiecentrum Soeterbeek

Ruimte voor concentratie

www.ru.nl/soeterbeek

reserveringsbureau@fb.ru.nl of bel: 024 - 361 58 25

Uw locatie voor één of meerdaagse cursussen,
seminars, vergaderingen, trainingen of conferenties.
Ervaar de inspirerende rust.

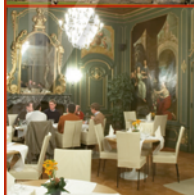
Faculty Club Huize Heyendaal

Dé ontmoetingsplek op de campus

www.ru.nl/facultyclub

facultyclub@fb.ru.nl of bel: 024 - 361 59 79

Lunch en diner à la carte, ook arrangementen voor
recepties, diners en feesten. Uitstekend geoutilleerde
vergaderruimten.

Radboud Universiteit Nijmegen

VOOR EEN DUBBELTJE

Nijmegen is een cultuurstad. Maar wat als je platzak door je studententijd rolt? Gaan dan alle leuke dingen aan je neus voorbij? Nee, hoor. Wij zetten zes tips voor je op een rijtje, opdat je toch je culturele hart kunt ophalen in de Waalstad.

Tekst: Robin Oosthout

MUSEUM HET VALKHOF

De Radboud Universiteit en het Valkhof-museum, dat zich meer wil richten op jongeren, hebben onlangs besloten meer te willen samenwerken. En als student profiteer je daarvan, want vanaf oktober is het museum gratis te bezoeken met een studentenkaart. De collectie van het museum is breed en varieert van archeologische vondsten tot (moderne) kunst. Als je geïnteresseerd bent in de geschiedenis van Nijmegen, is een bezoek aan het groen-glas museum op Kelfkensbos zeker een aanrader.

FILMHUIS LUX

Een goedkoop alternatief voor de bioscoop is filmhuis en cultureel podium LUX. Als student kun je hier voor zo'n zeven euro de nieuwste films zien. Daarnaast draaien er ook onbekendere buitenlandse of filmhuisfilms. Je hebt dus ook nog eens meer keus! In LUX kun je voor een klein prijsje bovendien terecht voor theater- en muziekvoorstellingen of debatten.

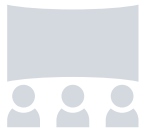

IMPROVISATIE- OF COMEDYSHOWS

Een goede cabaret- of improvisatieworkshop bezoeken is vaak – zelfs mét studentenkaart – een duur grapje. Gelukkig zijn er ook gratis opties in Nijmegen te vinden! Cafés organiseren wel eens gratis comedy- of improvisatieavonden. Zo kun je bij Café de Opera elke maand naar Konings Comedy, waar lokale talenten laten zien wat ze in huis hebben. Valt er naderhand ook nog wat te lachen, als je in je portemonnee kijkt (als je tenminste de verleiding weerstaat om alle speciaalbiertjes uit te proberen).

OP DE EERSTE RANG

CULTUUR OP DE CAMPUS

De naam verradt het al: Cultuur op de Campus verzorgt alles wat met cultuur te maken heeft op de universiteit.

Wekelijks zijn er activiteiten met muziek, literatuur of kunst, van film-avonden tot bandwedstrijden en fototentoonstellingen. Dit alles gebeurt voor en door studenten en daar is de entreprijs ook naar. Ook organiseert Cultuur op de Campus het jaarlijkse festival Stukafest, waar artiesten in studentenkamers optreden. Wil je zelf ook cultureel aan de gang? Dan kun je via Cultuur op de Campus een cursus volgen, bijvoorbeeld op het gebied van fotografie, schrijven of comedy. Deze cursussen zijn, als je in het bezit bent van een sportkaart, helemaal gratis!

TICKETSWAP

Je favoriete artiest geeft een concert of je wilt per se naar dat ene feestje. Enige probleem: dat kaartje kun je nooit betalen. In dit geval is TicketSwap een oplossing. Via deze site bieden mensen tickets aan voor evenementen waar ze bij nader inzien niet naartoe willen of kunnen, vaak voor minder geld dan de originele prijs. Zo kun je toch gaan, maar niet voor de volle mep. Tip: hoe dichter de datum van het evenement nadert, hoe liever mensen hun kaartjes kwijt willen en hoe goedkoper ze zijn.

GRATIS FESTIVALS

Het organiseren van festivals zou je een Nijmeegse specialiteit kunnen noemen. Op de festivalkalender staan ook wat goedkope pareltjes. Gratis zijn Radboud Rocks, het jaarlijkse festival van de universiteit, en The Big Draw, waar kunstenaars tekeningen aanbrengen op etalages door de hele stad. Voor minder dan een tientje kun je naar Oranjepop, een jaarlijks festival op Koningsdag, het Festival der Kunsten, met artiesten en kunstenaars uit de wijk Bottendaal, en GoShort, een festival voor korte films. Ook bij Tribute in Oost, een festival met rockcoverbands, en bij het Theaterweekend in de Stadsschouwburg, kun je een hele avond optredens en voorstellingen zien voor bijna geen geld.

FOTO: REIN WIERINGA

FOTO: TOM HESSELS

HET GEDICHT

Ik heb over vrouwenamen nagedacht.

De herfst is gekomen. Het grijs van het Erasmusgebouw begroet me elke ochtend. Ik negeer het geluid van de verbouwingen.

Tijdens college fantaseer ik over een Foucault-toren, hoog en statig kijkt hij uit op de ruïnes van de Thomas van Aquinostraat. Hij biedt overzicht.

Na college heb ik een Tinderdate. In de lift check ik mijn haar en lipstiek. Twee mannen stappen in, ze hebben het over resultaatgerichte wetenschap en stageplekken. Ik ben blij als ik buiten sta.

Mijn date neemt me mee naar het gangenstelsel onder de betagebouwen. Een perfecte eerste date. Ik ben er nog nooit geweest, dus het is spannend. Ze zoent me in de tunnels, in het donker tussen de buizen en de spinnenwebben.

Ik neem afscheid van haar onder de Foucault-toren. De volgende dag is er een klimaatstaking, maar ik heb geen college om bij weg te blijven.

MELISSA KETELAAR IS DIT COLLEGEJAAR CAMPUSDICHTER. IN ELKE VOX SCHRIJFT ZIJ EEN GEDICHT.

COLOFON

Vox is het onafhankelijke magazine van de Radboud Universiteit.

Redactie-adres: Thomas van Aquinostraat 1,
Postbus 9104, 6500 HE Nijmegen,
Tel: 024-3612112
redactie@vox.ru.nl
www.voxweb.nl / @voxnieuws

Redactie: Leoni Andriessen, Annemarie
Haverkamp (hoofdredacteur), Ken Lambeets,
Mathijs Noij, Stan van Pelt, Jozien Wijkhuijs

Eindredactie: Lydia van Aert

Columnist: Lucienne van der Geld

Aan dit nummer werkten mee: Melissa Ketelaar,
Antonia Leise, Lara Maassen, Nastia Nizalova,

Robin Oosthout, Tjitse Ozinga, Joos de Ruiter,
Julia Vosmeijer, Rein Wieringa

Fotografie: Bert Beelen, Julie de Bruin,
Duncan de Fey, Tom Hessels, Erik van 't Hullenaar,
Rein Wieringa

Illustraties: JeRoen Murré, Roel Venderbosch

Vormgeving en opmaak:
gloedcommunicatie, Nijmegen

Advertenties: Bureau van Vliet
Tel: 023-5714745

zandvoort@bureauvanvliet.com

Druk: MediaCenter Rotterdam

AGENDA

MEDEDELINGEN OF BERICHTEN
KUNT U STUREN NAAR:
REDACTIE@VOX.RU.NL

ALGEMEEN

17 OKTOBER, 10.00 uur: Diesviering. Dit jaar viert de Radboud Universiteit haar 96^e verjaardag. Ter ere hiervan vindt, voorafgaand aan de academische zitting, een eucharistieviering plaats. Locatie: Studentenkerk

31 OKTOBER, 7 november, 21 november: Bijna afgestudeerd en wat nu? De overgang van studie naar vaste baan kan spannend zijn. Volg daarom drie workshops over arbeidsmarktorientatie. Centraal staan de vragen: wie ben ik, wat kan ik en wat wil ik? Locatie: Studentenkerk

3 NOVEMBER, 19.00 uur: Filmclub 2. Kijk gezellig een film in de 'huiskamer' van de Studentenkerk. Vooraf mee-eten? Neem een gerecht mee en deel het met anderen!

PERSONEEL

29 OKTOBER, 18.30 en 20.00 uur: Workshop Barista. Ben jij een koffieliefhebber en wil je het beste uit je espressoapparaat halen? Of leren hoe je goddelijke cappuccino maakt met prachtige latte-art? Leer in een kleine groep de fijne kneepjes van een echte barista. Locatie: Koffiecorner FNWI.

Radboud Reflects

www.ru.nl/radboudreflects

21 OKTOBER, 19.30 uur: Te dure medicijnen. Medicijnen worden in schrikbarend tempo duurder. Hoe kan dat? En wat zouden geneesmiddelen eigenlijk mogen kosten? Bedrijfseconoom en zorgmanager Mark van Houdenhoven en apotheker en filosoof Wilma Göttgens bespreken het belang van betaalbare medicijnen voor een rechtvaardige zorg. Locatie: Theaterzaal C.

23 OKTOBER, 19.30 uur: De mens; met uitsterven bedreigd. Niet de panda of de olifant, maar de mens zelf dreigt te verdwijnen. Toch lijkt het ons niet veel te kunnen schelen. Is het geen natuurlijk proces dat soorten, dus ook de mens, uitsterven? Filosoof René ten Bos en milieukundige Ingrid Visseren-Hamakers vertellen over de dreiging en uitdaging waar de mens voor staat. Locatie: Collegezalencentrum.

4 NOVEMBER, 20.00 uur: The Rise of Jordan Peterson. Jordan Peterson is een populaire maar controversiële denker, vooral door zijn opvattingen over feminisme en identiteitspolitiek. Hoe is zijn opmars te verklaren? Psycholoog Jan Derksen en filosoof Katrine Smiet proberen deze vraag te beantwoorden. De discussie wordt voorafgegaan door de documentaire Shut Him Down: The Rise of Jordan Peterson. Locatie: LUX.

31 OKTOBER, 20.00 uur: Hans Visser – Rembrandt & De Gouden Eeuw. Nederland viert in 2019 de onsterfelijkheid van Rembrandt. Gitarist Hans Visser (Flairck) en de Russische top-accordeoniste en zangeres Irena Filippova brengen een muzikale ode aan Rembrandt en het tijdperk waarin hij leefde. Locatie: Cardo Theater (Groesbeek).

5 NOVEMBER, 19.30 uur: Zingen is gezond! Of je het samen doet of in je eentje onder de douche, zingen is goed voor je longen, je hart en je humeur. Kom een heerlijk avondje zingen onder begeleiding van een pianist. Locatie: Villa Oud Heyendaal.

CULTUUR OP DE CAMPUS

23 OKTOBER, 19.30 uur: Coraline Movie Night. Halloween komt eraan, tijd om te griezelen! Coraline vindt een verborgen deur naar een fantasieversie van haar leven. Ze wil in die wereld blijven, maar moet daarvoor een offer brengen. Kijk mee onder het genot van warme choco en herfstsnop. Locatie: Theaterzaal C.

31 OKTOBER, 19.30 uur: Donnie Darko Movie Night. In deze sci-fi-thriller wordt een tiener geplaagd door visioenen van een man in een konijnenpak die hem manipuleert om misdaden te plegen. Geniet van deze authentieke horrorervaring met heerlijke Halloween-snacks. Locatie: Theaterzaal C.

14 NOVEMBER: Openingsavond Expositie C. Op allerlei plekken op de campus exposeert Cultuur op de Campus het hele jaar door prachtige kunstwerken. De expocommissie luidt het nieuwe kunstjaar graag in met een feestelijke opening en een tour langs de expositielocaties. Locatie: Cultuurcafé.

Jordan Peterson

5 NOVEMBER, 19.30 uur: Maakt opruimen gelukkig? Een opgeruimd huis zorgt voor een opgeruimde geest, prediken opruimgoeroes als Marie Kondo. Maar is dat wel zo? Filosoof Michel Dijkstra, auteur Marian Donner en socioloog Walter Weyns schijnen licht op het verband tussen opruimen en geluk. Locatie: Collegezalencomplex.

18 NOVEMBER, 20.00 uur: Muziekfilosofie. Waarom laat het ene liedje ons dansen en het andere ons huilen? Wat ervaren we als we luisteren naar Radiohead, Bach, David Bowie of Miley Cyrus? Muziekfilosoof Tomas Serrien analyseert hoe wij muziek beleven en waarderen, met behulp van muziekfragmenten. Lezing met nagesprek met filosoof Maité Tjon A Hie. Locatie: Theaterzaal C.

Gezocht: het leukste studentenhuus van Nijmegen!

Is jouw studentenhuus het gezelligste, het (te) gekste, het griezeligste, het smerigste van allemaal? En durven jij en je huisgenoten het aan om dit collegejaar door ons gevolgd te worden*?

Universiteitsblad Vox maakt een serie over het dagelijks leven in Nijmeegse studentenhuizen.

Wil jij meedoen?

Stuur een mailtje naar redacteur Mathijs Noij via m.noij@vox.ru.nl

* Uiteraard zijn er afspraken te maken over wat we wel en niet in beeld kunnen brengen. Als niet alle bewoners mee willen doen, kan dat natuurlijk ook.

Autoverhuur Nijmegen

Autoverhuur Nijmegen
Nieuwe Dukenburgseweg 13, 6534 AD, Nijmegen
Postbus 1130, 6501 BC Nijmegen
Tel. 024-3817161

